

**T. C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

**Psikoloji Anabilim Dalı
Klinik Psikoloji Bilim Dalı**

**4-8 YAŞ ARASI ÇOCUKLARIN GÜNLÜK EKCRAN
KULLANIM SÜRELERİ İLE EBEVEYN TUTUMLARI
VE EBEVEYN DİJİTAL MEDYA KULLANIM
ALİŞKANLIKLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN
İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Müleyke TOPCU

**Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Nurhan NAZ**

İstanbul – 2026

TEZ TANITIM FORMU

Yazar Adı : Müleyke TOPCU
Soyadı
Tezin Dili : Türkçe
Tezin Adı : 4-8 Yaş Arası Çocukların Günlük Ekran Kullanım Süreleri ile Ebeveyn Tutumları ve Ebeveyn Dijital Medya Kullanım Alışkanlıkları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi
Enstitü : İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Anabilim Dalı : Psikoloji
Tezin Türü : Yüksek Lisans
Tezin Tarihi : 30.12.2025
Sayfa Sayısı : 79
Tez danışmanı : Dr. Öğr. Üyesi Nurhan NAZ
Dizin Terimleri : Dijital medya, ekran süresi, ebeveyn tutumları
Türkçe Özet : Bu çalışmanın amacı, 4-8 yaş arası çocukların günlük ekran kullanım süreleri ile ebeveyn tutumları ve ebeveyn dijital medya kullanım alışkanlıkları arasındaki ilişkinin incelenmesidir. 4-8 yaş çocuğu olan ebeveynlerin anne-baba tutumları ve dijital medya kullanım alışkanlıkları bazı demografik değişikliklere göre incelenecektir.
Dağıtım Listesi : 1. İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsüne
2.YÖK Ulusal Tez Merkezine

İmzası

Müleyke TOPCU

**T. C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

**Psikoloji Anabilim Dalı
Klinik Psikoloji Bilim Dalı**

**4-8 YAŞ ARASI ÇOCUKLARIN GÜNLÜK EKCRAN
KULLANIM SÜRELERİ İLE EBEVEYN TUTUMLARI
VE EBEVEYN DİJİTAL MEDYA KULLANIM
ALİŞKANLIKLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN
İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Müleyke TOPCU

**Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Nurhan NAZ**

İstanbul – 2026

BEYAN

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğu, kullanılan verilerde herhangi tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez olarak sunulmadığını beyan ederim.

Müleyke TOPCU

.../.../2026

İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Müleyke TOPCU' nun . 4-8 Yaş Arası Çocukların Günlük Ekran Kullanım Süreleri ile Ebeveyn Tutumları ve Ebeveyn Dijital Medya Kullanım Alışkanlıkları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi adlı tez çalışması, jürimiz tarafından Psikoloji anabilim dalı, Klinik Psikoloji bilim dalında YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

İmza

Başkan

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Şahin ÖZDEN

İmza

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Osman Kurtkan
KAPICIOĞLU

İmza

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Nurhan NAZ
(Danışman)

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

... / ... / 20..

İmzası

Prof. Dr. İzzet GÜMÜŞ

Enstitü Müdürü

ÖZET

Araştırmamızın amacı, 4-8 yaş arası çocukların günlük ekran kullanım süreleri ile ebeveyn tutumları ve ebeveyn dijital medya kullanım alışkanlıkları arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Çalışmamız, *nicel araştırma yöntemi* çerçevesinde, *ilişkisel tarama modelinden* yararlanılarak gerçekleştirilmiştir. Çalışmamızda örneklem seçimi basit-rastgele örneklem seçimi modeli kullanılarak yapılmıştır. Çalışmamızın evreni İstanbul’da oturan ve 4-8 yaş arası çocuğu olan ebeveynlerden oluşmaktadır. Araştırmanın örneklemi ise İstanbul’da oturan ve 4-8 yaş arası çocukları bulunan 380 gönüllü ebeveyn oluşturmaktadır. Çalışmada veri toplamak için “Demografik Bilgi Formu”, “Anne-Baba Tutum Ölçekleri” ile “Genel Sosyal Medya Kullanım Düzeyi Ölçeği” kullanılmıştır. Çalışmamızda ulaşılan bulgular SPSS 25.0 programı kullanılarak elde edilmiştir. Dijital teknolojinin günlük yaşantımızda önemli bir yer işgal ettiği inkâr edilemez bir gerçektir ve bu bağlamda dijital teknolojiden olumlu ve olumsuz etkilenmelerin olması kaçınılmazdır. Ekran süresi: çocuğun dijital cihazlarla oyun oynama, çizgi film ve video izleme, ödev yapma gibi aktivitelerde bulunarak vakit geçirmesi olarak tanımlanabilir. Bulgular değerlendirildiğinde, ebeveynlerin dijital medya kullanım düzeylerinin çocukların ekran karşısında geçirdikleri süreler üzerindeki etkisinin anlamlı olduğu belirlenmiştir. Ebeveynlerin ekran sürelerindeki artışın çocukların ekran sürelerini arttırdığı sonucuna varılmıştır. Yapılan araştırma bulgularına göre katılımcıların istendik ve istenmeyen anne- baba tutumlarının çocukların ekran karşısında geçirdikleri süreler üzerindeki etkilerinin anlamlı olduğu görülmüştür. Ebeveynin yaşı, eğitim durumu, gelir durumu gibi demografik faktörlerin dijital medya kullanımında etkili olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Dijital medya, ekran süresi, ebeveyn tutumları

SUMMARY

The aim of our study is to examine the relationship between the daily screen time of children aged 4–8 and parental attitudes as well as parents’ digital media usage habits. The study was conducted within the framework of the quantitative research method, utilizing a correlational survey model. The sample was selected through the simple random sampling method. The population of the study consists of parents living in Istanbul who have children between the ages of 4 and 8. The sample of the research includes 380 volunteer parents residing in Istanbul with children aged 4–8. The “Demographic Information Form”, “Parenting Attitude Scales,” and the “General Social Media Usage Level Scale” were used to collect data. The findings obtained in the study were analyzed using the SPSS 25.0 software. It is an undeniable fact that digital technologies hold a significant place in daily life, and therefore, both positive and negative influences of digital technology are inevitable. Screen time is defined as the amount of time a child spends engaging in activities such as playing digital games, watching cartoons and videos, or doing homework through digital devices. Evaluation of the findings revealed that parents’ digital media usage levels have a significant effect on the amount of time children spend in front of screens. It was concluded that as parents’ screen time increases, children’s screen time also increases. Moreover, the study results demonstrated that both desirable and undesirable parenting attitudes have significant effects on children’s screen time. It was also found that demographic factors such as parental age, educational level, and income level are influential in digital media usage.

Keywords: Digital media, screen time, parental attitudes

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
SUMMARY.....	ii
İÇİNDEKİLER.....	iii
TABLolar LİSTESİ.....	vii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	viii
EKLER LİSTESİ.....	ix
ÖN SÖZ.....	x
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM GENEL BİLGİLER

1.1. Araştırmanın Problemleri	3
1.2. Araştırmanın Hipotezleri	3
1.3. Araştırmanın Amacı	4
1.4. Araştırmanın Önemi	4
1.5. Araştırmanın Sayıltıları	4
1.6. Araştırmanın Sınırlılıklar:.....	4

İKİNCİ BÖLÜM KURAMSAL VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Dijital Medyanın Tanımı	5
2.1.1. Çocukların Dijital Medya Kullanım Verileri	5
2.1.2. Dijital Medya Kullanımının Çocuklar Üzerindeki Etkileri	7
2.2. Anne-Baba Tutumları.....	8
2.2.1.Otoriter Anne-Baba Tutumları.....	9
2.2.2.Demokratik Anne-Baba Tutumları.....	10
2.2.3.İzin Verici Anne-Baba Tutumları.....	10
2.3. Bandura'nın Sosyal Öğrenme Kuramı	11
2.3.1. Gözlemsel öğrenme	11
2.3.2. Model Alma ve Taklit Yoluyla Öğrenme	12
2.3.3. Öz-yeterlilik	12
2.3.4. Dolaylı pekiştirme	13
2.3.5. Karşılıklı Belirleyicilik	14
2.3.6. Kuramın Çocukların Medya Kullanımı ve Ebeveyn Tutumları ile İlişkisi	14
2.4. Bronfenbrenner'in Ekolojik Sistemler Kuramı.....	15
2.4.1.Mikrosistem	16
2.4.2. Mezosistem	17
2.4.3.Ekzosistem	17
2.4.4. Makrosistem.....	18
2.4.5. Kronosistem	18
2.4.6. Kuramın Çocukların Medya Kullanımı ve Ebeveyn Tutumları ile İlişkisi	19

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM VE TEKNİKLER

3.1.Araştırmanın modeli.....	21
3.2.Araştırmanın Evren ve Örneklemi	21
3.3.Verİ Toplama Araçları.....	21
3.3.1.Demografik Bilgi Formu	21
3.3.2. Anne-Baba Tutum Ölçekleri	22
3.3.3. Genel Sosyal Medya Kullanım Düzeyi Ölçeği	22
3.4.Verilerin Analizi	23

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

4.1. Ebeveynlerin ve Çocuklarının Demografik Özellikleri.....	24
4.2. Genel Sosyal Medya Kullanım Düzeyi Ölçeğinin Geçerlilik Güvenirliğine Ait Bulgular	25
4.3. Anne-Baba Tutum Ölçeğinin Geçerlilik Güvenirliğine İlişkin Bulgular	27
4.4. Örneklem Dağılımı ve Tanımlayıcı Bulgular	28
4.5. Araştırmanın Hipotezlerine Ait Analiz Sonuçları.....	32
4.5.1. Araştırmanın Etki Hipotezlerine Ait Bulgular	33
4.5.2. Araştırmanın Farklılık Hipotezlerine Ait Bulgular	36

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA VE YORUM

5.1. Araştırmanın Etki Hipotezlerine Ait Bulguların İncelenmesi	42
5.1.1. Ebeveynlerin Sosyal Medya Kullanım Düzeylerinin Çocukların Ekran Karşısında Geçirdikleri Süreler Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi	42
5.1.2. Ebeveynlerin Anne ve Baba Tutumlarının (İstendik ve İstenmeyen) Çocukların Ekran Karşısında Geçirdikleri Süreler Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi.	43
5.1.3. Ebeveynlerin Sosyal Medya Kullanım Düzeyleri ile Yaşları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	44
5.1.4. Çocukların Ekran Karşısında Geçirdikleri Sürenin (Dk.) Çocukların Yaş Gruplarına Göre Farkının İncelenmesi.....	44
5.2. Araştırmanın Farklılık Hipotezlerine Ait Bulguların İncelenmesi	45
5.2.1. Ebeveynin Cinsiyetine Ait Farklılıkların İncelenmesi	45
5.2.2. Ebeveynin Eğitim Durumuna Ait Farklılıkların İncelenmesi	45
5.2.3. Ebeveynin Çalışma Durumuna Ait Farklılıkların İncelenmesi	46
5.2.4.Ebeveynin Aylık Gelir Durumuna Ait Farklılıkların İncelenmesi	47
SONUÇLAR VE ÖNERİLER.....	48
KAYNAKÇA.....	51
EKLER.....	58

KISALTMALAR

GSMKDÖ	: Genel Sosyal Medya Kullanım Düzeyi Ölçeği
KMO	: Kaiser Mayer Olkin
TDK	: Türk Dil Kurumu
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
VIF	: Variance Inflation Factor

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: Ebeveynlerin ve Çocuklarının Demografik Özellikleri	24
Tablo 2: Çocukların Ekran Karşısında Geçirdikleri Sürenin (Dk.) Çocuğun Yaş Gruba Göre Farkının İncelenmesi	24
Tablo 3: Sosyal Medya Kullanım Ölçeğinin Güvenirlik Katsayıları, AFA ve Madde Analizi Bulguları.....	25
Tablo 4: Anne-Baba Tutum Ölçeğine Ait Güvenirlik, Açıklayıcı Faktör Analizi ve Madde Analizi Sonuçları.....	27
Tablo 5: Verilerin Dağılımı	28
Tablo 6: Ölçümler Arasındaki İlişkilere Ait Korelasyon Bulguları	30
Tablo 7: Sosyal Medya Kullanım Düzeylerinin Çocuğun Ekran Karşısında Geçirdikleri Süreler Üzerindeki Etkisine Ait Regresyon Sonucu.....	34
Tablo 8: Sosyal Medya Kullanım Alt Boyutlarının Çocuğun Ekran Karşısında Geçirdikleri Süreler Üzerindeki Etkilerine Ait Regresyon Sonucu	34
Tablo 9: İstendik ve İstenmedik Tutumların Çocuğun Ekran Karşısında Geçirdikleri Süreler Üzerindeki Etkisine Ait Regresyon Sonucu	35
Tablo 10: Sosyal Medya Kullanım Alt Boyutları ve İstendik ve İstenmedik Tutumların Çocuğun Ekran Karşısında Geçirdikleri Süreler Üzerindeki Etkisine Ait Regresyon Sonucu.....	36
Tablo 11: Cinsiyet ile Sosyal Medya Kullanım Alt Boyutlarının Karşılaştırılması ..	37
Tablo 12: Eğitim Durumu ile Sosyal Medya Kullanım Alt Boyutlarının Karşılaştırılması	37
Tablo 13: Çalışma Durumu ile Sosyal Medya Kullanım Alt Boyutlarının Karşılaştırılması	38
Tablo 14: Aylık Gelir Durumu ile Sosyal Medya Kullanım Alt Boyutlarının Karşılaştırılması	38
Tablo 15: Çocuğun Cinsiyeti ile Sosyal Medya Kullanım Alt Boyutlarının Karşılaştırılması	39
Tablo 16: Cinsiyet ile İstendik ve İstenmedik Tutumların Karşılaştırılması	39
Tablo 17: Eğitim Durumu ile İstendik ve İstenmedik Tutumların Karşılaştırılması ..	39
Tablo 18: Çalışma Durumu ile İstendik ve İstenmedik Tutumların Karşılaştırılması	40
Tablo 19: Aylık Gelir Durumu ile İstendik ve İstenmedik Tutumların Karşılaştırılması	40
Tablo 20: Çocuğun Cinsiyeti ile İstendik ve İstenmedik Tutumların Karşılaştırılması	41

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Karşılıklı Belirleyicilik	14
Şekil 2: Bronfenbrenner'in Ekolojik Sistemler Modeli.....	20

EKLER LİSTESİ

EK-A: Demografik Bilgi Formu

EK-B: Genel Sosyal Medya Kullanım Düzeyi Ölçeği

EK-C: Anne-Baba Tutum Ölçekleri

EK-Ç: Ölçek Kullanımı Onay Belgeleri

EK-D: Etik Kurul Onay Belgesi

ÖN SÖZ

Tez yazım sürecimde desteklerini esirgemeyen, bana yol gösteren kıymetli danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Nurhan Naz'a sevgilerimi sunar ve katkılarından dolayı teşekkür ederim.

Eğitim hayatım boyunca beni her zaman destekleyen canım babam Talip Topcu ve canım annem Rahime Topcu'ya sonsuz teşekkür ederim. Sizi çok seviyorum. Bu stresli süreçte her daim yanımda olan anneme araştırmama gösterdiği özen için, kendi işini gücünü bırakıp tezime ayırdığı vakitler için ayrıca teşekkür ederim. Hakkın ödenmez anneciğim sen olmasan çok zorlanırdım.

Araştırmamda beni yalnız bırakmayan sevgili abim Ömer Topcu, teyzelerim Reyhan-Seyhan-Hilal Canbay ve Nazife Bayram, yengem Ayçin Canbay, dayım Serkan Canbay ve biricik arkadaşlarıma da katkılarından dolayı çok teşekkür ederim.

Her gün merak edip tez sürecimi soran, dualarını eksik etmeyen canım anneannem Remziye Canbay ve canım dedem Şaban Canbay'a destekleri için çok teşekkür ederim.

Hayatta olsalardı aynı duyguları yaşayacaklarını bildiğim pampalım babaannem Ayşe Topcu ve biricik çivi dedem Mehmet Topcu'ya sevgi ve saygılarımı iletiyorum. Mekânınız cennet olsun.

Son olarak katılım sağlayan tüm ebeveynlere saygılarımı sunar, teşekkür ederim.

Müleyke TOPCU

GİRİŞ

Dijital medya araçlarının yaşamın her alanına nüfuz etmesi, özellikle çocukların günlük rutinlerinde köklü değişimlere yol açmaktadır. Televizyon, tablet, bilgisayar ve akıllı telefon gibi araçlar, çocukların hem eğlence hem de öğrenme süreçlerinde önemli bir yer edinmektedir (Aral ve Doğa, 2018). Neil Postman(1995) telgrafın ortaya çıkması ve takiben televizyon, bilgisayar ve internetin hayatımızda yer almasıyla çocuklara yönelik bir tehlikenin oluşmaya başladığı iddiasını öne sürmüş, bu tehlikeyi “*Çocukluğun yok oluşu*” olarak değerlendirmiştir. Postman’a göre televizyonun icadıyla çocukluk yok olmaya başlamış ve sonrasında teknoloji tarihini önemli ölçüde etkileyen *İnternet Çağı*’na girilmiştir. İnternet çağında ise son çeyrek asrın en önemli gelişmelerinden olan *sosyal medya* kavramı hayatımıza girmiştir. Olumlu ve olumsuz yanlarıyla hayatımıza yerleşmiş olan sosyal medyanın belki de en önemli olumsuz yanlarından biri çok fazla uyarana maruz kalınmasıdır. Öyle ki sosyal medyada maruz kalınan uyaranlar günlük hayattakilerden çok daha fazla olabilmektedir. Uyarın maruziyetinin çokluğu özellikle çocukların gelişimini olumsuz yönde etkilemektedir (Çalapkulu, 2020).

Çocukların çok fazla uyarana maruz kalması ekran süresiyle doğrudan ilişkilidir. *Ekran süresi*: Dijital cihazlarla oyun oynama, çizgi film ve video izleme gibi aktivitelerde bulunarak vakit geçirme olarak tanımlanabilir. Yapılan araştırmalarda teknolojik cihazların çocuğun oyalanma, yemek yedirme, uyutma gibi sıradan ihtiyaçlarının karşılanmasında kullanılmasının ötesinde ödül ya da ceza mekanizması olarak kullanıldığı görülmüştür. Bu durum çocukların bebeklik döneminden itibaren ekrana maruz kaldığını göstermektedir (Gökçen, 2023). Teknolojik cihazlarla (kullanılmasa bile) aynı ortamda bulunmak, özellikle erken çocukluk döneminde çocuğun bu cihazlarla tanışmış olması *ekran maruziyeti* olarak tanımlanır. Ekran maruziyeti doğrudan ya da dolaylı olarak gerçekleşebilir. Çocuğun dijital cihazlarla bilerek ve isteyerek doğrudan etkileşim içinde olması *doğrudan maruziyeti* ortaya koyar. Dijital cihazların çocuk tarafından kullanılmasa bile bu cihazlarla aynı ortamda bulunması *dolaylı maruziyeti* ifade eder. Örneğin çocuğun bulunduğu ortamda televizyonun açık olması çocuk izlemese bile ses, ekran ışığı gibi yollarla dolaylı olarak ekrana maruz kalmasına neden olur (Çakioğlu ve Ekici,2024). Ekran kullanımına erişimin daha çok tv., akıllı telefon, bilgisayar ve tablet kullanılarak

olduğu ve kullanımının anne-baba vasıtasıyla gerçekleştiği söylenebilir. Dijital cihazların günlük hayatımızdaki yeri ve çocuklara yönelik dijital ürünlerin her geçen gün arttığı düşünüldüğünde çocukların hangi ekran içeriklerini hangi srelerde kullandıkları ve bu konudaki ebeveyn tutumlarının neler olduğunun incelenmesine olan ihtiyaın da arttığı düşünülmektedir (Gökçen, 2023).

BİRİNCİ BÖLÜM

GENEL BİLGİLER

1.1. Araştırmanın Problemleri

Araştırma:“ 4-8 yaş arası çocukların günlük ekran kullanım sürelerinin ebeveyn tutumları ve ebeveynin dijital medya kullanım alışkanlıkları arasında ilişki var mıdır?” sorusuna cevap aramaktadır.

Araştırmanın bütününde aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır:

- 1.Ebeveynlerin sosyal medya kullanım düzeylerinin çocuğun ekran karşısında geçirdikleri süreler üzerinde bir etkisi var mıdır?
2. Ebeveynlerin anne ve baba tutumu alt boyutları olan istendik tutum ve istenmedik tutumların çocuğun ekran karşısında geçirdikleri süreler üzerinde bir etkisi var mıdır?
3. Ebeveynlerin sosyal medya kullanım alt boyutları ve anne ve baba tutumu alt boyutları olan istendik tutum ve istenmedik tutumların çocuğun ekran karşısında geçirdikleri süreler üzerinde bir etkisi var mıdır?
5. Ebeveynlerin dijital medya kullanım düzeyleri ve alt boyutları demografik özelliklere göre farklılık göstermekte midir?

1.2. Araştırmanın Hipotezleri

H₁: Ebeveynlerin sosyal medya kullanım düzeylerinin çocukların ekran karşısında geçirdikleri süreler üzerinde anlamlı bir etkisi vardır.

H₂: Ebeveynlerin anne ve baba tutumu alt boyutları olan istendik tutum ve istenmedik tutumların çocuğun ekran karşısında geçirdikleri süreler üzerinde anlamlı bir etkisi vardır.

H₃: Ebeveynlerin sosyal medya kullanım alt boyutları ve anne ve baba tutumu alt boyutları olan istendik tutum ve istenmedik tutumların çocuğun ekran karşısında geçirdiği süre üzerinde bir etkisi vardır.

H₄: Ebeveynlerin dijital medya kullanım düzeyleri ve alt boyutları demografik özelliklere göre farklılık göstermektedir.

H₅: Ebeveynlerin istendik tutum ve istenmeyen tutumları demografik özelliklere göre farklılık göstermektedir.

1.3. Araştırmanın Amacı

Bu tez çalışması, 4-8 yaş arası çocukların günlük ekran kullanım sürelerinin ebeveyn tutumları ve ebeveynin dijital medya kullanım alışkanlıkları ile olan ilişkisini incelemeyi amaçlamaktadır.

1.4. Araştırmanın Önemi

Bu konunun incelenmesi, teknolojinin hızla gelişmesi ve çocukların ekran karşısında geçirdikleri sürenin artmasıyla ebeveyn tutumlarının çocukların ekran süreleri üzerindeki etkilerinin anlaşılması ve ebeveynlerin kendi dijital medya kullanım alışkanlıklarının çocukların ekran sürelerini nasıl şekillendirdiğinin analiz edilmesi açısından önemlidir. Ayrıca literatür taramasında dijital medya kullanımında özellikle 4 yaşındaki çocuklarla ilgili çok fazla veriye ulaşılamaması çalışmayı önemli kılmaktadır. Bu tez çalışması bilime, çocukların dijital medya kullanımı ve ebeveyn tutumları arasındaki ilişkinin daha derinlemesine anlaşılmasına ve bu konuda bilimsel verilere dayalı olarak ebeveynlere rehberlik edilmesine katkı sunacaktır. Ayrıca, tez sonuçları doğrultusunda geliştirilebilecek ebeveynlik programları oluşturulmasına olanak sağlayacaktır. Tezin kuramsal olarak incelenmesi literatüre katkıda bulunması açısından önemlidir.

1.5. Araştırmanın Sayıtları

Çalışmanın varsayımları:

1. Katılımcılar anketlerde soruları dürüstçe ve içtenlikle yanıtlamıştır.
2. Ölçekler ve anketler çocukların ekran sürelerini ve ebeveyn tutumlarını doğru ölçmektedir.
3. Çalışmaya katılan örneklem, evrende yer alan ebeveynleri temsil etmektedir.
4. Çocukların ekran süreleri ebeveynlerin beyanına dayalıdır ve doğru ifade edilmiştir.

1.6. Araştırmanın Sınırlılıklar:

1. Araştırma sadece 4-8 yaş arası çocukların ebeveynleri ile sınırlıdır.
2. Ebeveyn beyanına dayalı veriler, gözlem hataları ve subjektif yanıtlar içerebilir.
3. Örneklem, sadece İstanbul ilinde yaşayan ebeveynleri ele alacağı için belirli bir şehir ya da bölgeyle sınırlıdır.
4. Kullanılan ölçekler, ölçülen değişkenleri yalnızca belirli boyutlarıyla ele almaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu araştırmanın kuramsal çerçevesi, Baumrind'in *Ebeveyn Tutumları*, Bandura'nın *Sosyal Öğrenme Kuramı* ve Bronfenbrenner'in *Ekolojik Sistemler Kuramı*'na dayandırılarak incelenmiştir.

2.1. Dijital Medyanın Tanımı

İçinde bulunduğumuz çağda teknolojinin ilerlemesiyle dijital medya vasıtaları günlük yaşantımızda çok fazla alan işgal etmeye başlamıştır. Televizyon, cep telefonu, bilgisayar gibi dijital araçlar eğitim, iş hayatı ve sosyal yaşantımızın vazgeçilmezleri arasına girmiştir. *Dijital medya*, dijital ortamlarda faydalanılan, görüntülen, iletilen araçların kullanılmasıyla oluşan uygulamaları içerir. Dijital medya, teknoloji ve dijital muhtevanın kaynaşmasıyla meydana gelir. Bu yönüyle içinde bulunduğumuz çağa *dijital çağ* denmesi gayet normaldir. Dijital çağın odağında ise internet bulunmaktadır (Altın,2022).

2.1.1. Çocukların Dijital Medya Kullanım Verileri

Çocuklar, dijital cihazlara ve sosyal ağlara erişimin kolaylaşmasıyla evlerinde ve sosyal mekanlarda teknolojik cihazlarla rahatlıkla vakit geçirebilmektedir. Bu durum çocuğun ekrana maruziyet yaşını düşürürken ekrana maruziyet süresini de artırmıştır. 2017'de dünya geneli hazırlanan raporda 8 yaş altı çocukların dijital cihazlarla günde ortalama iki saat vakit geçirdikleri, 2020'de ise bu oranın günde ortalama 3 saate çıktığı raporlanmıştır. Türkiye'de yapılan bir çalışmada ise 3-6 yaş çocukların ekran maruziyeti hemen hemen günde 3 saati bulmaktadır. Yerel çalışmalar 6-10 yaş grubu çocuklarda akıllı telefon ve bilgisayar kullanımının yaygınlaştığını raporlamaktadır (Gökçen, 2023).

2020 istatistik verilerine göre dünya genelinde 0-8 yaş arası çocuğu olan ailelerde en az bir mobil araç bulunma oranı %98'dir. 2019 TÜİK veri sonuçlarına göre, 16 -74 yaş arası bireylerin internete erişiminin yaklaşık %75,3 olduğu 2022'de bu oranın %94,1 olarak güncellendiği görülmektedir. Çocukların farklı amaçlarla (fotoğraf çekmek, video izlemek, oyun oynamak vb.) dijital cihazları kullandıkları görülmektedir. TÜİK 2024 verilerine göre interneti düzenli kullanan çocukların

kullanım gayelerine bakıldığında; kullanım sırasına göre en çok %83,9 ile video izleme, %75,0 ile okul ödevlerini yapma, bilgiye ulaşma veya çevrimiçi derslere katılma ve %72,7 ile dijital oyunlara erişim olduğu tespit edilmiştir. Çocukların dijital ortamda en az kullandığı dijital araç ise %13,2 ile e-posta gönderme veya alma olduğu görülmüştür

TÜİK (2021) verilerine göre 6–15 yaş arası çocukların %82,7'si internet kullanmaktadır. İnternet kullanan çocukların %90,1'i neredeyse her gün, %8,5'i haftada en az bir defa, %1,4'ü ise haftada bir defadan az internet kullandığını ifade etmiştir. Bu yüzdeliklerin ortalamaları ise %98,6 gibi oldukça yüksek bir orana tekabül etmektedir. Düzenli internet kullanan çocuklar arasında düzenli sosyal medya kullandığını beyan eden çocukların oranı %94,2 olarak tespit edilmiştir. Bu oranın, 6-10 yaş grubundaki çocuklarda %84,6 iken 11-15 yaş grubundaki çocuklarda %95,9 olduğu belirlenmiştir. Yapılan çalışmada sosyal medyayı düzenli kullanan çocukların hafta içi günde ortalama 2 saat 54 dakika, hafta sonu ise günde ortalama 2 saat 44 dakika sosyal medya kullandıkları belirtilmiştir.

Çocuklarda dijital araçların kullanımı, 2021 yılında %82,7 iken 2024 yılında bu oranın %91,3 çıktığı görülmektedir. TÜİK (2024) verilerine göre dijital medyayı kullanan çocukların %42,9'u günde yaklaşık iki saatten fazla sosyal ağlarda vakit geçirdiklerini ifade etmişlerdir. Özellikle 11–15 yaş grubundaki çocukların yaklaşık iki saat ve üzerinde süre geçirme oranı 6–10 yaş grubundan yaklaşık 20 puan daha yüksektir. Bu durum, daha büyük yaş grubundaki çocukların hafta içi ve hafta sonu sosyal medya kullanımlarında daha uzun süre harcadığını göstermektedir .

Türkiye dışında yapılan başka bir çalışmada bin kişinin üzerinde anne-babaya ulaşılmış ve beş altı yaş arası çocukların %27'sinin ekran süresi günlük 50 dakika olarak belirlenmiştir. Araştırma bulgularına göre okul öncesi çocukların günde ortalama 1,19 saat dijital araçlarla vakit geçirdikleri, çocuklardan iki yaşın altında olanların %4'ü, üç ve dört yaş çocukların %20'si ve 5 ve 6 yaş çocukların %27 si günde en aza 50 dakikayı ekran karşısında geçirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. 2011 yılında yapılan bir başka çalışmada okul öncesi yaş grubundaki çocukların %52'sinin dijital medya cihazlarını rahatlıkla kullandıkları bu oranın sonraki yıllarda %75'e çıktığı ifade edilmiştir (Mustafaoğlu,2018).

2.1.2. Dijital Medya Kullanımının Çocuklar Üzerindeki Etkileri

Küçük yaşlardan itibaren televizyon, akıllı telefon, tablet, bilgisayar gibi dijital medya araçlarının kullanılması çocukların ekran maruziyetinin artmasına neden olmaktadır. Amerikan Pediatri Akademisi (2016), çocukların iki yaşından önce dijital medya araçlarından olabildiğince uzak kalmasını, iki-beş yaş arası çocuklarda ise anne-baba kontrolünde günde bir saati geçmemesini, altı yaş ve üzeri çocuklarda ise bu sürenin en çok iki saat olmasını tavsiye etmektedir. Ekran süresinin erken çocukluk üzerindeki etkilerine dair uluslararası kılavuzlar (ör. Amerikan Pediatri Akademisi) ve yerel araştırmalar, uzun süreli ve kontrolsüz ekran maruziyetinin dikkat, uyku, anksiyete ve sosyal davranışlarda olumsuz etkilere yol açabileceğini göstermektedir. Türkiye’den elde edilen bulgular da ekran maruziyeti ile dikkat süresinde azalma ve bazı davranışsal sorunlar arasında ilişki olduğunu bildirmektedir; buna karşın ekranın niteliği, kullanım bağlamı ve ebeveyn denetimi etkilerin yönünü değiştirebilmektedir (Koyuncuoğlu, 2024). Dijital teknolojinin her geçen gün çoğalması çocukların günlük yaşamında da olumlu ve olumsuz etkilere yol açmaktadır. Dijital medya bu bağlamda, özellikle erken çocukluk döneminde hem fiziksel hem de psikososyal alanda olumsuz etkiler göstermektedir (Bakırcı ve Çetingöz,2025).

Teknolojik cihazların çocuklar tarafından yararlı bir tarzda ve sürede kullanılmaması pek çok negatif etkiye sebep olabilmektedir. Özellikle de bu negatif etki erken çocukluk döneminde kendini daha belirgin bir şekilde göstermektedir. Ekran karşısında geçirilen süre uzadıkça çocuklarda duruş bozuklukları görülmektedir. Ekran maruziyet göz bozukluklarına da neden olmaktadır. Erken çocukluk dönemi, çocuğun her yönden gelişim içinde bulunduğu bir dönemdir. Bu yönüyle çocukların dijital medyayı yanlış kullanması sosyal yönden ilerlemelerini de olumsuz etkileyebilmektedir. Çocuğun yalnız kalma isteği, sosyal ortamlardan ve akranlarından uzaklaşması, ebeveynleriyle vakit geçirmek istememesi ekran maruziyetinin ve uzun ekran süresinin olumsuz etkilerindendir. Dijital medyanın olumsuz etkileri çocuğun akademik başarısında ve dil gelişiminde de kendini göstermektedir (Bulut,2021). Günümüzde ekran maruziyeti, çocukların geç konuşma sebepleri arasında gösterilmektedir. Dijital medyanın içeriğinin de çocuğun psikososyal gelişimini etkilediği söylenmektedir. Özellikle şiddet içeren dijital unsurlar çocukta öfke ve saldırganlığa neden olabilmektedir. Aynı zamanda çocukta kaygı ve korkuyu tetiklediği de gözlemlenmiştir. Dijital medyada geçirilen sürenin artması çocuğun

ilerleyen zamanlarda bağımlılık özellikleri göstermesine sebep olabilmektedir. Bu bağımlılık ekran konusunda seçiciliği de ortadan kaldırılabileceğinden çocuğun uygunsuz platformlara girmesine sebep olacak ve çocuğun ihmal- istismar gibi durumlarla karşılaşması ihtimalini arttıracaktır (Aral,2022).

Dijital medyayla erken çocukluk döneminde karşılaşan çocuk için en önemli koruyucunun anne-baba ve öğretmenleri olduğu unutulmamalıdır. Bu bağlamda ebeveyn ve öğretmenlerin ekranın olumsuz etkilerinden çocuğu korumak adına stratejik ve dikkatli yaklaşımları önem arz etmektedir. Ebeveynin model olma davranışları çocuğun dijital medya alışkanlıklarının şekillenmesinde önemli rol oynayacaktır (Sönmezer ve Balcıoğlu, 2023). Bu nedenle günlük süreler dışında, içeriğin niteliği ve ebeveyn tutumları da araştırılması gereken değişkenler arasındadır.

2.2. Anne-Baba Tutumları

Türk Dil Kurumunda (TDK) ebeveyn : anne ve baba olarak tanımlanır ancak çocuğun psikolojik ve sosyolojik gelişimi düşünüldüğünde daha kapsamlı bir tanıma ihtiyaç olduğu söylenebilir. *Ebeveyn*: Çocuğun biyolojik ve bedensel ilerlemesinin yanı sıra duygusal, toplumsal ve ahlaki taraflarının da tekamülünü destekleyen ve bu yönde gerekli şartların ve ortamın sağlanmasına çalışan kişilere verilen addır. Ebeveynlik iki esas görevi amaçlamaktadır: Çocuğun *davranışını şekillendirme* ve *bilgiyi aktarma*. Davranış şekillendirme ile ebeveynler kendi isteklerine uyan tutum ve davranışları pekiştirebilir veya istemedikleri tutum ve davranışları ceza yoluyla söndürebilirler. Bilginin aktarılması ise çocuğun yaşadığı dünyayı tanımasını sağlar (Atamtürk ve Gökler, 2021).

Ebeveyn tutumları denildiğinde, ebeveynin çocuk üzerinde ortaya koyduğu davranış ve tavırların bütünü akla gelmektedir. Ebeveynin tavırları çocuğun tüm yaşantısını etkiler. Bu etkileme olumlu ya da olumsuz olabilmektedir. Çocuklar ebeveynlerinden öğrendikleri davranışları kendi yaşamlarında uygularlar. Ebeveyn tutumları pek çok unsurdan etkilenebilir. Yaşadıkları kültürel ortam, bireylerin kendi ebeveynlerinin tutum ve davranışları, kendi benlikleri ve karakter özellikleri, yaşantısal durumları, hayattan ve çocuklarından beklentileri, cinsiyet gibi unsurlar ebeveyn tutumlarını etkileyebilmektedir. Saydığımız bu ve buna benzer sebeplerle her ebeveynin çocuklarına göstereceği tutum farklılık arz etmektedir (Naz,2023). Gelişim psikologları, ebeveynlerin çocuğun sosyalleşmesi konusunda sergilediği tutum ve

davranışları ebeveyn tutumları çerçevesinde inceler. Ebeveyn tutumlarını ele alan araştırmaların çoğunda çeşitli yaş grubundaki çocuklarda kişilik gelişimi, toplumsal-duygusal gelişim, bilişsel gelişim ve ahlak gelişimi üzerinde ebeveyn tutumlarının etkilerinin olduğu ifade edilmiştir (Şendil, 2023).

Ebeveynlerin çocuğun yetiştirilmesine dair tutumları olumlu/istendik ve olumsuz/istenmeyen tutumlar şeklinde incelenebilir. Ebeveyn tutumlarını inceleyen çalışmaların ebeveyn tutumlarını: istendik (demokratik), istenmeyen (otoriter, aşırı hoşgörölü, ilgisiz-ihmalkâr, tutarsız) gibi farklı başlıklarda ele aldığı görölmektedir. Demokratik ve çocuğun görüşlerini önemseyen (istendik) tutumlar çocuklarda olumlu tesirler meydana getirirken baskıcı, aşırı disiplinli, ilgisiz-ihmalkâr ve aşırı koruyucu tutumlar (istenmeyen) olumsuz neticeler oluşturabilmektedir. İstendik ebeveyn tutumu olarak değeriendirilen *demokratik tutumda* çocuğa gösterilen saygı, ilgi ve çocuğun özgürlüklerinin onaylanmasına özen gösterilir. Demokratik (istendik) ebeveyn tutumları çocukların duygu kontrol becerilerini, önderlik becerilerini ve toplumsal özgüvenlerini arttırabilmektedir. İstenmeyen tutumlar arasında ifade edilen *otoriter tutumda* ise anne-babanın kontrolünü arttırdığı, çocuğun sorumluluk almasının azaldığı ve ebeveynin çocuğa olan ilgisinin düştüğü ve duygusal-fiziksel ceza yöntemlerinin kullanıldığı ifade edilmektedir (Ogelman, 2021).

Bu çalışmada Baumrind'in üzerinde durduğu ebeveyn tutumlarından yararlanılmıştır. Baumrind (1971), ebeveyn tutumlarıyla ilgili detaylı çalışmalar yapmış, ebeveyn tutumlarına yönelik dört farklı boyut tanımlamış ve bunlardan yola çıkarak üç temel ebeveyn tutumunun varlığından söz etmiştir. Bu tutumlar: *otoriter*, *demokratik* ve *izin verici* anne-baba tutumlarıdır (Aydın, 2022).

2.2.1.Otoriter Anne-Baba Tutumları

Otoriter tutum özellikleri gösteren bireyler çocuklarından koşulsuz itaat beklerler. Bu tutuma sahip ebeveynler kural koyarlar ancak neden kural koyduklarını çocuklarına söylemezler. Konulan kurallara uymayan çocuk sert bir tutum ya da ceza ile karşılaşır (Aydın, 2022). “Zor kullanarak kontrol etme ” ve “sevgisini saklayarak kontrol etmek” boyutlarının egemen olduğu otoriter ebeveyn tutumlarında çocuklar davranışları sonucu nasıl tepkiler alacakları konusunda belirsizlik yaşarlar. Bu durum onları çoğunlukla isyankâr ya da boyun eğici yapmaktadır (Alpoğuz, 2014). Bu tutum çocuğun kendisini rahatlıkla ifade edememesine, anksiyete geliştirmesine, içe kapanmasına, sinme davranışları göstermesine ve otorite karşısında kurallara uyarken

farklı ortamlarda kural dışı hareket etmesine neden olabilir. Ayrıca gördükleri baskıyı kendilerinden güçsüz çocuklara uygulamak gibi tehlikeli davranışlar içine girebilirler (Demir, 2007). Bu tutum çocukların dijital medya karşısında daha fazla vakit geçirmesine ve olumsuz içeriklere maruz kalma olasılıklarının yükselmesine neden olabilir. Bu yönüyle otoriter tutum *istenmeyen* ebeveyn tutumu olarak değerlendirilir.

2.2.2. Demokratik Anne-Baba Tutumları

Demokratik tutum sergileyen ebeveynler çocukları üzerinde baskı kurmadan, onların görüşlerini dikkate alarak kararlar alırlar. Uyulması gereken kurallar varsa bu kuralların neden var olduğunu çocuklarına anlatırlar. Böylelikle çocuğun kuralları benimsemesi de sağlanmış olur (Aydın, 2022). Bu ebeveynler içten, sıcak ve çocuklarıyla alakadardır. Çocuklarıyla ilişkilerinde sabırlı ve hassa davranırlar. Onları dinler ve alınacak kararlara onları da dahil ederler. Demokratik ebeveyn tutumunun çocuklarda özgürlük, özgüven gelişimi, girişimcilik ruhu, kendini rahatça ifade etme, akademik başarı, sosyal başarı, sorumluluk duygusu gibi pek çok olumlu özelliği pekiştirdiği gözlemlenmiştir (Demir, 2007). Bu tutum çocukların dijital medya ile olan ilişkilerinde daha dengeli davranışlar sergilemelerine olanak sağlayabilir. Bu yönüyle demokratik tutum *istendik* ebeveyn tutumu olarak değerlendirilir.

2.2.3. İzin Verici Anne-Baba Tutumları

Bu tutumu benimseyen ebeveynler ise, çocuklarına her konuda olması gerekenden fazla özgürlük tanırlar. Bu özgürlük çocukların kontrolünün kaybedilmesine yol açar ve bu durum çocuğun ihmal edilmesine neden olabilir. Bu anne-babaların çocukları yemek yeme, oyun oynama, dijital medya kullanma, ders çalışma gibi günlük aktivitelerinde kendi isteklerine göre hareket ederler. Bu tarzda büyütülen çocuklar sorumluluk bilinci zayıf, okul başarıları düşük, dürtülerini kontrol etmekte başarısız bireyler olabilirler (Demir, 2007). İzin verici tutumu benimseyen ebeveynlerde çocukların dijital medya kullanımı konusunda da istenen takip yapılmayacağı düşünüldüğünde hem içerik hem de süre bakımından sıkıntılar yaşanabilecektir. Çocuk zamanının çoğunu dijital ortamlarda geçirebilecektir. Öyle ki bazı araştırmalar sanal ortamların çocuk için diğer bir ebeveyn rolü üstlendiğini belirtmektedir. Bu durum aile içi iletişimi de olumsuz etkileyecektir. Çocukların sosyal yaşamı ve arkadaş ilişkilerinin sanal ortama taşınması da ayrı bir tehlike

oluşturmaktadır. Teknolojinin kontrolsüz kullanımı özellikle 4-8 yaş arası çocukların ruhsal ve fizyolojik sağlıklarında bozulmalara yol açabilir. Küçük yaştaki çocuklarda bu tehlikenin engellenmesi ekran kullanımının ebeveynler tarafından kontrol edilmesi ve ebeveynlerin yol gösterici olmalarıyla mümkün olacaktır (Ateş ve Durmuşoğlu, 2019). Yukarıda ifade edilen nedenler çerçevesinde bu tutum da *istenmeyen* ebeveyn tutumu olarak değerlendirilir.

2.3. Bandura'nın Sosyal Öğrenme Kuramı

Albert Bandura, *gözlem ve model alma* yöntemiyle öğrenme fikirlerini kuramsal bir çerçevede ele alarak hem psikoloji hem de sosyoloji alanında söz sahibi olan önemli bir bilim insanıdır. Bandura, ilk başlarda Sosyal Öğrenme Kuramı olarak isimlendirdiği kuramını *Sosyal Bilişsel Kuram* olarak değiştirmiştir. Bu kuram sosyal çerçevede öğrenmenin *etkileşim, taklit ve gözlem* vasıtasıyla gerçekleştiğini ifade eder. Kuram gözlem yoluyla pek çok bilginin öğrenilebildiğini iddia etmektedir. Bilişsel kuram, öğrenmenin “*model alma ve taklit*” olarak isimlendirilen iki yolunun olduğundan söz eder. Model alma sürecinin ise *canlı model, sözlü bildirimler ve sembolik model* gibi türlerinden bahseder. Bandura'nın Bobo Doll deneyi, kuramın kabul edilirliliğini güçlendiren sonuçlar ortaya koymuştur. Bobo Doll deneyi bazı davranışların gözlemlenerek ve taklit edilerek öğrenildiğini gösteren önemli bir deneydir (Tatlıoğlu, 2021). Bandura kuramını açıklarken öğrenmenin sadece aile ortamında değil aynı zamanda sosyal ortamlarda oluştuğunu, başkalarının tutum, davranış ve duygularının gözlemlenmesiyle öğrenmenin gerçekleştiğini ifade eder. Bu öğrenmeler daha sonraki tutum ve davranışlarımızın oluşmasına öncülük eder (Gülmez, 2008).

2.3.1. Gözlemsel öğrenme

Gözlemsel öğrenmede birey diğer insanlardan gözlem yoluyla yeni davranışlar öğrenir. Sosyal bilişsel öğrenmede dört temel unsurdan söz edilebilir:

1. *Dikkat unsuru*: Öğrenilecek davranışa dikkatin yoğunlaştırılması ve odaklanılmasını ifade eder.
2. *Hafıza unsuru*: Dikkatin yoğunlaştığı konunun hafızada tutulması öğrenmenin en önemli unsurlarındandır. Gözlenen davranışın bellekte kodlanmasını ifade eder.

3. *Taklit unsuru*: Davranışın taklit edilen davranışa benzeyene kadar tekrar edilmesidir.

4. *Güdülenme unsuru*: Taklit edilen davranışın kendi davranışı olması ve bu konuda ortaya konulan istek ve çabadır.

Bandura'nın Bobo Doll deneyinde bir grup çocuk şiddet içerikli bir model videosu izlemiş ve ardından benzer saldırgan davranışları taklit etmiştir. Benzer biçimde, ebeveynlerin çocuklarıyla birlikte televizyon ya da dijital oyun oynayarak sergiledikleri davranışlar, çocukların bu davranışları öğrenmelerini ve taklit etmelerini kolaylaştıracaktır (Tathioğlu, 2021).

2.3.2. Model Alma ve Taklit Yoluyla Öğrenme

Gözlemleyerek algılanan davranışın model alınarak ve taklit yoluyla öğrenilmesidir. Çocukların dijital teknolojiyi kullanmasında ebeveynin davranışlarını model alma ve taklit yoluyla öğrenmesi buna örnek verilebilir. Çocukların günlük rutinlerinin oluşmasında bu kuramın tesirinin olduğu rahatlıkla söylenebilir. İntihar davranışı bile, bu kuramla açıklanabilir. Bandura, model almanın değişik yöntemleri olduğunu söyler. Bu çerçevede model alma üç şekilde gerçekleşir:

1. *Canlı Model*: Davranış gerçek bireyler tarafından ortaya konur.
2. *Sembolik Model*: Davranışın gerçek canlı bir model tarafından değil de kitap, dijital medya gibi araçlarla öğrenilmesidir.
3. *Sözlü Yönergeler*: Davranışın sözel olarak ifade edilmesi ve yönlendirilmesiyle model alınmasıdır.

Bu üç model arasında en çok etki gösteren modelin, dijital medya kullanımında da etkili olan *sembolik model alma* olduğu Bandura tarafından ifade edilmiştir (Tathioğlu, 2021). Çocuğun ebeveyni ya da kardeşiyle birlikte dijital medyanın farklı alanlarını kullanmış olması ya da kullanmasa bile durumu gözlemlemesi çocuk için model alma ve taklit yoluyla dijital medya kullanıcısı olması açısından yeterlidir (Gökçen, 2023).

2.3.3. Öz-yeterlilik

Sosyal bilişsel kuramın üzerinde durduğu bir diğer kavram da *öz yeterlilik*dir. Bu kavramla bireye etkin bir görev yüklemiştir. Öz yeterlilik, kişinin kendine olan güveni,

problemler karşısında gösterdiği tutumu, kendi kendine yetebilme kapasitesi ve bir işi yapabilmeye olan inancı olarak tanımlanabilir. Bandura *Bobo Doll* deneyinde çocukların model alarak öğrendiği saldırganlık davranışı ve diğer davranışları öz yeterlilik gücü ile ortaya koyduklarını ifade etmiştir. Kuramda öz yeterlilik dört unsura dayandırılır:

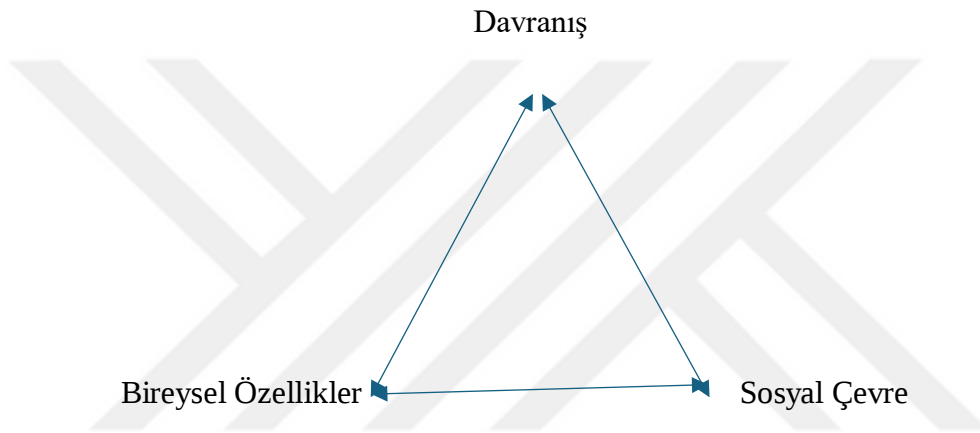
- 1.Yapılan bir işin başarıyla tamamlanması ileride yapılacak işlerin de başarılabilmesine olan beklentiyi pekiştirir.
2. Model alınan kişinin yaptıkları ya da yapamadıkları bireyin başarısını etkiler.
3. Bireyin başarısında diğerlerinin pozitif ya da negatif etkileri önemli yer tutar.
4. Bireyin kaygılı anları öz yeterliliğini olumsuz etkilerken, kaygının azalması pozitif yönde etkiler (Tatlıoğlu, 2021).

2.3.4. Dolaylı pekiştirme

Bireyin başkalarının davranışlarının ödüllendirildiğini ya da cezalandırıldığını gözlemleyerek kendi davranışlarında gerçekleştirdiği değişimlere *dolaylı pekiştirme* denir. Bu pekiştirme model alınan davranışı beş şekilde etkiler: *Bilgi verici, motive edici, dolaylı-duygusal koşullandırıcı, modelde değişim ve uyarıcı-güçlendirici* etki (Gülmez, 2008). Yapılan araştırmalarda çocukların izledikleri görselleri aynısıyla taklit etme yöneliminde oldukları ve davranışlarını pekiştireçlere göre başkalaştırdıkları gözlemlenmiştir. Özellikle erken çocukluk döneminde dijital medya aracılığıyla gözlemledikleri olumsuz davranışlar (öfke, saldırganlık vb.) model alma yoluyla çocuğun davranış özelliği haline gelebilmektedir. Günümüzde masum olarak adlandırılan çizgi filmlerdeki şiddet sahneleri de çocukların tavırları üzerinde olumsuz etkiler oluşturabilmektedir. Bandura'nın *Bobo Doll* deneyinde mükafatlandırılan şiddet davranışı çocuğun da şiddet davranışı göstermesine neden olmuştur (Tatlıoğlu, 2021). Yine bu kurama göre, model alınan kişi bir durumdan ötürü cezalandırılırsa bunu gören bireyin cezalandırılan davranışı gerçekleştirme olasılığı düşmektedir, bu duruma *dolaylı ceza* denir. Öğretmenin ödevini yapmayan çocuğa verdiği cezayı gözlemleyen diğer çocuğun ödevlerini aksatmaması bu duruma örnek verilebilir (Bayrakçı, 2013).

2.3.5. Karşılıklı Belirleyicilik

Karşılıklı belirleyicilik ilkesi Sosyal Öğrenme Kuramının önemli ilkelerindendir. Bu ilke *sosyal çevre*, *bireysel özellikler* ve kişinin *davranış özellikleri* etkileşim içindedir. Bu tür etkileşimler kişinin diğer tavır ve davranışlarını etkilemektedir. Çevre, davranışları ve davranışlar ise çevreyi farklılaştırabilir. Yani insan, çevreyi ve çevresindeki kişileri şekillendirebildiği gibi aynı anda çevre de bireyin davranışlarını etkiler. Dijital medyanın kullanılması konusunda da çocuğun mizaç özellikleri, ebeveyn tutumları ve çocuğun ekran kullanım süresi iç içe geçmiş bir etkileşim içinde olduğu söylenebilir (Gözüm ve Bağ, 1998).

Şekil 1: Karşılıklı Belirleyicilik

2.3.6. Kuramın Çocukların Medya Kullanımı ve Ebeveyn Tutumları ile İlişkisi

Yapılan çalışmalarda anne ve babanın negatif dijital medya kullanımları çocuğun da negatif yönde ebeveyni model almasıyla sonuçlanmıştır. Bu durum çocuğun dijital medya alışkanlığının bağımlılıkla sonuçlanmasına neden olabilmektedir. Bu da çocuğun dijital medya kullanımda model alma yoluyla öğrenmesinin ne kadar etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Özellikle erken çocukluk döneminde bu taklit ve model alma ebeveyn tutumlarından doğrudan etkilenir (Coşkunalp ve Kuşçu, 2024). Bir diğer araştırmada, dijital araçların tek başına ya da diğer kişilerle kullanılıp kullanılmaması da çocuğun ekran maruziyetini, süresini ve ekrana olan bağımlılığını etkilediği gözlemlenmiştir. Çocuğun ekranı tek başına ve bir modele bağlı olmadan kullanması ekran bağımlılığını artırırken bir büyüğünün kontrolünde kullanması ekranın olumsuzluklarından korunması adına önemli

görülmüştür. Bu durum olumlu model olma davranışlarının çocuk üzerindeki etkisini ortaya koymaktadır. Çocuğun kardeşini ya da ebeveynini örnek alması karşılıklı belirleyicilik ilkesiyle de ilişkilidir (Gökçen, 2023). Anne ve babaların dijital medya kullanımı hususunda bilinçli davranışları, çocukların ekran sürelerini ve kullandıkları içeriklerin olumsuz etkilerini en aza indirecektir (Çalapkulu ve Alp, 2020). Ebeveynin ekran kullanım süreleri ve ekran içerikleri, özellikle erken çocukluk döneminde çocuğun öz yeterliliğini de olumsuz etkileyebilmektedir. Uzun süre ekrana maruz kalan çocuğun iletişim becerileri ve sosyalleşmesi zayıflayacağından öz yeterliliği de olumsuz etkilenecektir (Koyuncuoğlu, 2024).

Okul öncesi dönemden başlayan erken çocukluk dönemi, karakter ve kimlik özelliklerinin esaslarının oluştuğu evredir. Bu dönemde çocuk edindiği tecrübeler ve çevreyle olan etkileşimi sonucu kabiliyetlerini keşfeder. Bu sebeple yakın çevresi ve sosyal yaşamı çocuğun davranışlarını olumlu ya da olumsuz yönde etkileyebilecektir. Bandura'nın *karşılıklı belirleyicilik ilkesi* bu aşamada ortaya çıkar. Çocuk, ekran kullanımı hususunda ebeveyn davranışlarından etkilenirken çocuğun ekran kullanımı da ebeveynin tutumlarını değiştirebilecektir. Örneğin ebeveynin ekrana olan bağımlılığı çocuğun ekran süresini arttırırken ebeveynin çocuk üzerinde daha kısıtlayıcı bir tutum sergilemesine neden olabilecektir (Merdin, 2023). Sosyal Öğrenme Kuramı, bu çalışmanın merkezini oluşturan çocukların ekran kullanımı, ebeveyn tutumları ve ebeveynlerin medya alışkanlıkları arasındaki ilişkiyi anlamak açısından bir çerçeve oluşturmaktadır.

2.4. Bronfenbrenner'in Ekolojik Sistemler Kuramı

Ekolojik Sistemler Kuramı, Bronfenbrenner'in geliştirdiği hem sosyal hem de psikoloji alanında kullanılan önemli bir kuramdır. Bu kuram çocuğun gelişimindeki aile içi ve dışı faktörleri açıklamaktadır. Kurama göre birey toplumsal bir ortama doğar ve o ortamda gelişir. Birey içine doğduğu kültürün tesiri altında kalır. Çocuk bir ailede doğar ancak geliştikçe farklı ortamlarda bulunur ve bu ortamlardan etkilenir. Bu bağlamda bireyin gelişiminin anlaşılması bireyin çevresiyle birlikte ele alınmasıyla mümkündür (Obalar ve Ada, 2010).

Bronfenbrenner'in geliştirdiği kuram ,çocuğun gelişimini içine doğduğu ve sonradan oluşturduğu sosyal çevresi özelinde ele alır. Çocuğun alışkanlıkları, kişilik özellikleri, korkuları, hobileri gibi pek çok unsur ailesi ve toplumsal çevresi tarafından

şekillenir. Bu kurama göre iç içe geçmiş sistemler ve bunların birbirleriyle oluşturdukları etkileşim bireyin gelişim sürecini tamamlayan etkenlerdendir. Ekolojik Sistemler Kuramında kullanılan bu sistemler: *Mikrosistem*, *mezosistem*, *ekzosistem*, *makrosistem* ve *kronosistem* olarak isimlendirilir (Aytekin ve Doğan, 2021).

Bronfenbrenner'ın Ekolojik Sistemler Kuramında, ebeveynlerin ya da diğer aile üyelerinin çocuğun her türlü gelişimini destekleyen tutumlar sergilemesi ve toplumsal-duygusal yönden gelişimine katkı sağlaması; çocuğun pozitif bilişsel, toplumsal ve duygusal tutumlar ortaya koymasında etkili olduğu vurgulanmaktadır. Bu bağlamda çocuğun gelişim evrelerinde pozitif tutumlar içinde olması, benlik saygısının olumlu yönde gelişmesi, karar verme mekanizmalarının güçlenmesi, toplumsal uyum ve iş birliği yeteneklerinin gelişmesi ve bunları kullanması gibi hayati öneme sahip yetenek ve becerileri ebeveynin tutumları ile birebir alakalıdır (Alabay, 2017).

2.4.1.Mikrosistem

Bu sistem çocuğun ailesi, arkadaşları, eğitim gördüğü yer ve yaşadığı muhiti içine alan ekolojik bir sistemdir. Mikrosistemde çocuk anne-babası, eğitim vereni, arkadaşları gibi kişilerle iletişim içindedir (Aytekin ve Doğan, 2021). Çocuğun ruhsal ve bedensel gelişimine destek veren mikrosistemler, güvenilir bağların kurulduğu sistemlerdir. Bu sistemlerin, çocuğun gelişimini olumlu yönde desteklemesi beklenirken olumsuz etkilerinin de var olduğu gözlemlenmiştir. Örneğin okul ortamında çocuklar birbirlerinden olumsuz davranışlar edinebilirler (Eslek ve Yılmaz, 2018). Çocuğun gelişimi üzerinde en fazla tesiri mikro sistemler göstermektedir. Mikrosistemler çocuğun gelişim özelliklerine göre farklılıklar gösterebilir. Örneğin çocuğun okul öncesi dönem ilişkileri ile okula başladıktan sonraki dönem kurduğu ilişkilerde farklılıklar gözlenebilir. Bu farklılıklar sadece çocuk bazında değil ebeveynler bazında da görülebilir. Okul öncesi dönemde daha izin verici bir tutum sergileyen ebeveyn okul sonrası daha kural koyucu bir tutum içine girebilir (Talu ve Elmas, 2020).

Anne ve babaların çocukların dijital medya kullanımlarını kontrol etme gayretleri mikrosistem seviyesinde gerçekleşmektedir. Ebeveynin ekran kullanımı konusunda örnek olması, sınırlar belirlemesi bu sistem içinde gerçekleşmektedir. Bu kuramda, anne- baba ve çocuğun ilişkileri mikrosistem düzeyinde, dijital medya

kullanımı ve süresi açısından belirleyici rol oynamaktadır (Aldemir ve Türkoğlu, 2025).

2.4.2. Mezosistem

Bu sistem, çocuğun birden fazla ortamla oluşturduğu temas neticesinde ortaya çıkan etkileşimlerini ifade eder. Bireyin mikrosistemlerinin (aile, okul, mahalle vb.) diğer sistemlerle olan ilişkilerinin anlaşılmasını sağlar. Böylelikle bireyin belli bir ortamdaki davranış özelliklerinin başka ortamlardaki davranış özelliklerini nasıl etkilediğini anlamamıza yardımcı olur. Çocuğun okul arkadaşlarıyla tecrübe ettiği bir durum ebeveyniyle ilişkisine tesir edebilir (Erten ve Kelebek, 2023). Mezosistem, kişinin aile ya da sosyal ilişkilerinde birden fazla faktörün tesirinin olduğunu ifade eder. Bu sistemde çocuk, farklı gruplarda farklı davranım özellikleri gösterir. Mezosistem mikrosistem içindeki unsurlarla iletişim ve etkileşim halindedir. Bu sistemler arasında dengeli, uyumlu ve kuvvetli tutum ve davranışlar çocukların gelişimini olumlu yönde etkileyecektir. Sonuç olarak mezosistem, birbiriyle ilişkili iki veya daha fazla mikrosistemin etkileşiminden oluşur denilebilir (Kurt, 2025). Bu sistemde aile-okul dayanışması çocuğun ekran kullanım süresini ve ekran içeriğini belirlemede etkili rol oynayabilir. Ebeveynin çocuğun öğretmeniyle düzenli olarak görüşüyor olması, arkadaşlarının ebeveynleriyle irtibatlı olması çocuğun ekrana bağımlılığını dolaylı olarak kontrol etmesine yardımcı olabilir. Bu durum mezosistemin işlevini yerine getirmesiyle mümkün olacaktır (Aldemir ve Türkoğlu, 2025).

2.4.3. Ekzosistem

Ekzosistem, bireyin içinde aktif olmadığı ancak dolaylı olarak etkisi altında bulunduğu çevre öğelerini kapsar. Bu sistem kişiye doğrudan etki eden bir sistem değildir. Bireyin sosyal hayatına ve yakınında bulunanlara etki eder ancak mikrosistemle bağlantılı olduğu için bireyi de dolaylı olarak etkilemiş olur. Ekzosistem bu yönüyle kişiyi çevreleyen bir sistemdir. Ekzosistem dijital medya araçları, devlet kurumları, ülkelerin politikaları, sivil toplum, sosyoekonomik vb. öğelerden meydana gelir. Bu öğeler kişiye farklı şekillerde tesir eder. Bu etkileşim bireyin gelişimini olumlu ya da olumsuz yönde etkileyebilir. Örneğin çocuğun yaşadığı ortamın demografik özellikleri çocuğu sosyal, kültürel ve akademik olarak olumlu ya da olumsuz etkileyebilecektir (Kurt, 2025). Ekzosistem kişinin yaşadığı

ortamı etkileyen yeri geldiğinde kısıtlamalar ortaya koyan kamusal ve sosyal unsurlardan meydana gelir. Örneğin ebeveynlerin iş ortamı, resmi kuruluşlar, yerel yönetimler, okul idaresi, milli eğitim, ekonomi, kitle iletişim araçları vb. ekzosisteme örnek gösterilebilir. Bu unsurlar çocuğun yaşamını ve gelişimini dolaylı yoldan etkiler. Ekzosistem mikro ve mezo sistemleri olumlu ya da olumsuz yönde etkileyebilir. Örneğin çalışan ebeveynlerin iş yerindeki stresi evdeki çocuğa yansıtması çocuğun mikrosisteminde olumsuzluklara sebep olur. Ekzosistem içinde değerlendirilen *dijital medyanın* ebeveyn tarafından kullanımı da çocuğun ekran süresi ve içeriğini etkileyebilecek unsurlardandır (Dönmez ve Yıldız, 2017).

2.4.4. Makrosistem

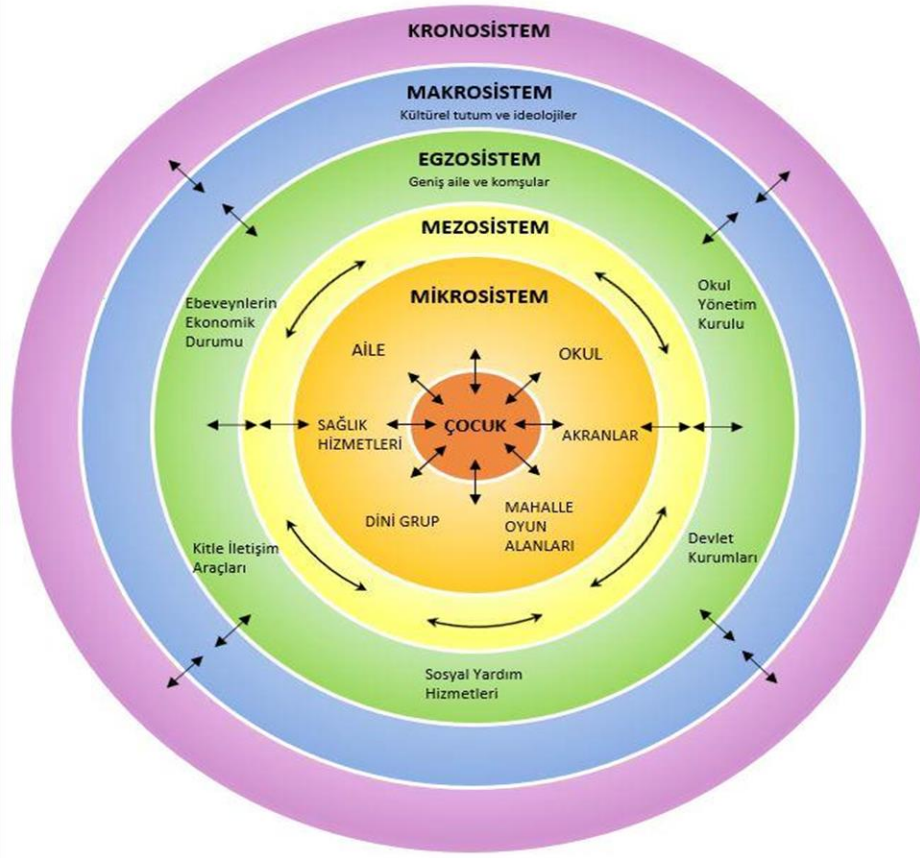
Bu sistem, içinde bulunulan ülkenin kanunlarını, politikalarını, bireyin içinde büyüdüğü sosyo-kültürel bağlamı, sosyoekonomik durumu ve inanç sistemlerini içine alan geniş bir sistemdir. Bu bağlamda bireyin makro sistemine bakmak, kişiliğinin nasıl şekillendiği hakkında bilgi sahibi olmamızı sağlar. Makrosistem kişinin gelişimine etki eden en dış ve en kapsayıcı sistemdir. Makrosistem bu yönüyle hem ülke içinde hem de ülke dışında farklılıklar gösterebilir (Türkoğlu, 2022). Makrosistem kişiye yakın olmayan ancak kişinin bulunduğu ortama ait unsurlar olarak tanımlanabilir (Ebeoğlu, 2021).

2.4.5. Kronosistem

Kronosistem modelin en geniş sistemidir. Bu sistem bireyin bulunduğu çevrede zamanla oluşan başkalaşmaları ortaya koyar. Bireyin her türlü gelişimini etkileyen hayatı boyunca meydana gelen olaylar ve şartları içine alan bir sistemdir. Çocuğun ebeveynlerinin boşanması, yeni kardeş doğumu, savaş ve deprem gibi felaketler, teknolojik gelişmeler vb. kronosisteme örnek gösterilebilir (Eranıl, 2021). Bu sistem kişide zamanla oluşan değişiklikleri ifade etmekle kalmaz çevresindeki değişimleri de içine alır. Kronosistem başlığı altında ailede meydana gelen değişimler, sosyal ya da ekonomik değişimler, mesleki değişimler, ikametgâh değişimleri gibi farklılaşmalar incelenebilir (Ebeoğlu, 2021). Örneğin pandemi sürecinde eğitimin online yapılması çocuğun ekran kullanım alışkanlıklarını ve ekran süresini etkilemiştir. Bu durum kronosistemde meydana gelen değişimin mikro sistemi nasıl etkilediğine bir örnek olabilir (Aldemir ve Türkoğlu, 2025).

2.4.6. Kuramın Çocukların Medya Kullanımı ve Ebeveyn Tutumları ile İlişkisi

Bronfenbrenner'in kuramı, *mikrosistem* düzeyinde ve özellikle erken çocukluk döneminde anne-baba ve çocuk ilişkisinin etkisini, ekran süresi üzerinden açıklamakta işlevseldir. Mikrosistem düzeyinde anne-babanın çocukla birlikte ekranı izlemesi ve içeriği planlaması çocuğun gelişimini şekillendirmektedir. Ayrıca bu etkileşim ebeveyn tutumlarını da mikrosistem boyutunda belirleyebilir. Anne-babaların, çocuğun ekrana olan maruziyetini azaltma çabaları mikrosistem boyutunda oluşmaktadır. Çocuğun içinde bulunduğu çevre, ebeveyn ve arkadaş ilişkileri mikrosistem düzeyinde dijital medya kullanımı ve süresine farklı seçenekler getirerek çocuğun günlük alışkanlıklarını biçimlendirebilmektedir. *Makrosistem* boyutunda ise sosyal beklentiler, dijital medya endüstrisinin içerik oluşturma mantalitesi ve sosyal normlar ebeveynin dijital medya kullanımını ve çocuğun ekran süresini etkileyebilir. Aynı zamanda ebeveynin tutumları da makrosistem çerçevesinde şekillenebilir (Doğan ve Aytekin,2021). *Mezosistem* düzeyinde bakıldığında ebeveynin iş durumları da çocuğun ekran süresini etkileyebilmektedir. Ebeveynleri çalışan çocukların ekran maruziyeti artabilmektedir. Aynı zamanda ebeveynin çalışma durumu ve çalıştığı ortam gibi etkenler ebeveyn tutumlarını değiştirebilmektedir. Bu durum mezositem düzeyinde etkileşimi ortaya koyar. Bunun yanında ebeveyn-öğretmen iletişimi ve oturulan muhitin imkanları da çocuğa ekran dışında alternatifler sunarak mezosistem düzeyinde ekran süresini ve maruziyetini belirleyebilmektedir. Dijital medyanın kullanımının yaygınlaşması ve oluşan dijital kültür anne-babanın çocuğa karşı sınırlayıcı tutumunu makrosistem düzeyinde etkileyebilmektedir. *Ekzosistem* düzeyinde bakıldığında evdeki internet erişimi ve teknolojik cihazların özellikleri çocuk ve ebeveyn üzerinde ekran süresinin belirlenmesinde etkili olabilmektedir (Aldemir, 2025). Bronfenbrenner'in Ekolojik Sistemler Kuramı, çocukların ekran süreleri ve alışkanlıklarını; ebeveynin ekran kullanımıyla alakalı tutumlarını ve ebeveynlerin dijital medya alışkanlıklarının kapsamlı bir şekilde anlaşılmasına olanak sağlamaktadır.

Şekil 2: Bronfenbrenner'in Ekolojik Sistemler Modeli (Gökçen, 2023).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM VE TEKNİKLER

3.1.Araştırmanın modeli

4-8 yaş arası çocukların günlük ekran kullanım süreleri ile ebeveyn tutumları ve ebeveyn dijital medya kullanım alışkanlıkları arasındaki ilişkinin incelendiği bu araştırma, *nicel araştırma yöntemi* çerçevesinde, *ilişkisel tarama modeli* kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Bu model iki ya da daha fazla değişken arasında değişimin olup olmadığını ve değişimin derecesini ölçmek için kullanılan bir nicel araştırma yöntemidir (Büyüköztürk, 2019).

3.2.Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Çalışmamızda basit-rastgele örneklem seçimi modelinden yararlanılmıştır. Basit rastgele örneklem seçiminde tüm ögeler eşdeğer seçilme şansını yakalar. Basit-rastgele örneklem seçiminin, evrenin çok büyük ve karışık olmadığı durumlarda kullanılması daha elverişlidir. Bu yöntemle örnekleme hataları daha rahat hesaplanabilir (Kılıç, 2012). Araştırmanın evreni, İstanbul’da yaşayan 4-8 yaş aralığında çocuğu olan anne-babalardan oluşmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise İstanbul’da oturan 4-8 yaş aralığında çocukları olan 380 gönüllü ebeveyn oluşturmaktadır.

3.3.Veri Toplama Araçları

Çalışmamızda verilerin toplanması “Demografik Bilgi Formundan” yararlanılarak yapılmıştır. Geçerliliği ve güvenilirliği Hülya Gülay Ogelman ve Arzu Özyürek tarafından gerçekleştirilen “Anne-Baba Tutum Ölçekleri”, geçerliliği ve güvenilirliği Prof. Dr. Gülşah Başol ve Arş. Gör. Tuğba Kocadağ Ünver tarafından gerçekleştirilen “Genel Sosyal Medya Kullanım Düzeyi Ölçeği” kullanılmıştır.

3.3.1.Demografik Bilgi Formu

Bu form, katılımcıların temel sosyo-demografik özelliklerini belirlemek amacıyla kullanılmıştır. Formda cinsiyet, yaş, medeni durum, çalışma durumu, çocuk sayısı, eğitim durumu, ekran kullanım süreleri vb. sorular yer almaktadır. Form herhangi bir puanlama içermeyip sadece betimsel amaçla kullanılmıştır.

3.3.2. Anne-Baba Tutum Ölçekleri

Geçerlik ve güvenilirliği Hülya Gülay Ogelman ve Arzu Özyürek (2021) tarafından gerçekleştirilen “Anne-Baba Tutum Ölçekleri” araştırmamızda 4-8 yaş aralığında çocuğu olan ebeveynlerin istendik ve istenmeyen çocuk yetiştirme tutumlarının belirlenmesi amacıyla kullanılmıştır. Ölçek, *istendik* anne-baba tutumlarını ölçen 14 madde ve *istenmeyen* anne-baba tutumlarını ölçen 13 madde olmak üzere toplamda 27 maddeden oluşmaktadır. Her bir maddeye 5’li Likert tipi (5= Her zaman, 1= Hiçbir zaman) üzerinden yanıt verilmiştir. Ölçekten alınabilecek toplam puan istendik ve istenmeyen ebeveyn tutumlarına sahip olma düzeyini yansıtmaktadır. İstendik tutum puanının yüksek olması ebeveynin demokratik ve yetkin bir çocuk yetiştirme tutumuna sahip olduğu şeklinde yorumlanırken, istenmeyen tutum puanının yüksek olması ebeveynin çocuklarına karşı aşırı baskıcı, aşırı koruyucu, aşırı hoşgörülü veya tutarsız davranışları kapsayan olumsuz tutum sergilediği şeklinde yorumlanabilir. Türkçe uyarlama çalışmasında, iç tutarlılık katsayısı, İstendik Anne-Baba Tutumları Ölçeği için 0,810 ve İstenmeyen Anne-Baba Tutumları Ölçeği için 0,748 olarak belirlenmiştir.

3.3.3. Genel Sosyal Medya Kullanım Düzeyi Ölçeği

Geçerliliği / güvenilirliği Prof. Dr. Gülşah Başol ve Arş. Gör. Tuğba Kocadağ Ünver (2018) tarafından gerçekleştirilen “Genel Sosyal Medya Kullanım Düzeyi Ölçeği” (GSMKDÖ) ebeveynlerin genel olarak sosyal medya kullanımını ölçmek amacıyla kullanılmıştır. Ölçek “Sosyal Bütünleşme ve Duygusal Bağlantı” ve “Sosyal Rutinlerle Bütünleşme” olmak üzere iki alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçekte toplam 10 madde bulunmaktadır. Ölçeğin 8. maddesi ters puanlanmaktadır. Toplam puan hesaplandığında ters olarak kodlanması gereken 8. maddeye dikkat edilmiştir. Her bir maddeye 5’li Likert tipi (5= Tamamen katılıyorum, 1= Tamamen katılmıyorum) üzerinden yanıt verilmesi beklenmiştir. GSMKDÖ ölçeğinden elde edilen yüksek puanlar yüksek düzeyde sosyal medya kullanma eğilimine işaret eder. Ölçeğin güvenilirliği Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı ile test edilmiş ve 70’in üstünde olduğu belirlenmiştir

3.4.Verilerin Analizi

Araştırma bulgularına ulaşmak amacıyla SPSS 25.0 programı kullanılmıştır. Analizler için %99 ve %95 güven düzeyleri kullanılmış ve yapılan analizler aşağıda belirtilmiştir.

- Katılımcılar ve çocuklarına ait demografik özellikleri belirtmek amacıyla frekans ve yüzde analizi,
- Sosyal medya kullanım düzeyi ve anne-baba tutum ölçümlerinin iç tutarlılığını, hangi maddenin hangi faktör temsil ettiğini, maddenin silinmesi halinde güvenilirlik katsayısı olan Cronbach Alpha (α) katsayısının değişimini belirlemek amacıyla AFA (Açıklayıcı Faktör Analizi),
- Sosyal medya kullanım düzeyi ve anne-baba tutum ölçümlerine ait katılımcıların düzeylerinin inceleyebilmek amacıyla toplam puan ve standart sapma,
- Verilerin dağılımın incelenmesi için merkezi eğilim ölçülerinden ortalama ve medyan değeri incelenirken ölçüm araçların basıklık-çarpıklık değerleri incelenmiştir,
- Ölçümler arası ilişki ve ilişki katsayısının belirlenmesi amacıyla pearson korelasyon analizi,
- Sosyal medya kullanım düzeyi ve alt boyutları ile istendik tutum ve istenmedik tutum boyutlarının çocuğun ekran karşısında geçirdikleri süre üzerinde etkisini incelemek amacıyla doğrusal ve çoklu doğrusal regresyon analizi,
- Ölçümler ve alt boyutlarının demografik özellikler ile farklılaşmasını incelemek amacıyla iki grubu demografik özelliklerde bağımsız örneklem t-testi, ikiden fazla gruplarla karşılaştırmak için tek yönlü Anova analizi yapılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

Araştırmanın 4. bölümünde ebeveynlerin cevapları doğrultusunda elde edilen sonuçlara yer verilmiştir.

4.1. Ebeveynlerin ve Çocuklarının Demografik Özellikleri

Ebeveynlere ve çocuklarının ait özellikler aşağıda bulunan tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1: Ebeveynlerin ve Çocuklarının Demografik Özellikleri

Demografik Özellikler	Gruplar	n	%
Cinsiyet	Kadın	296	77,90
	Erkek	84	22,10
Eğitim durumu	Ortaokul ve altı	50	13,20
	Lise	100	26,30
	Üniversite	191	50,30
	Lisansüstü	39	10,20
Çalışma durumu	Çalışıyorum	196	51,60
	Çalışmıyorum	184	48,40
Aylık gelir durumu	Düşük	24	6,30
	Orta	278	73,20
	Yüksek	78	20,50
Çocuğun cinsiyeti	Kız	189	49,70
	Erkek	191	50,30
Toplam		380	100,00

Toplam 380 ebeveyne ulaşılmış olup ebeveynlerin 296’sının kadın (%77,90) ve 84’ünün erkek (%22,10) olduğu belirlenmiş olup katılımcıların çoğunlukla üniversite mezunu (%50,25; n=191), çalıştıkları (%51,60; n=196), aylık gelirlerinin orta düzeyde (%73,20; n=278) ve çocuklarının cinsiyetlerinin erkek (%50,30; n=191) olduğu belirlenmiştir.

Tablo 2: Çocukların Ekran Karşısında Geçirdikleri Sürenin (Dk.) Çocuğun Yaş Gruba Göre Farkının İncelenmesi

Çocuğun Yaşı	n	Ekran Karşısında Geçirilen Süre (Dk.)		F	P
		Ort.	s.s		
4	81	180,74	141,03	0,502	0,735
5	67	163,58	106,72		
6	54	163,33	111,34		

7	70	166,71	101,25
8	108	156,67	118,00

F: Tek Yönlü Anova Testi

Tablo 2 incelendiğinde ekran karşısında en fazla süreyi $180,74 \pm 141,03$ dakikalık ortalama ile 4 yaşındaki çocuklar geçirdiği belirlenirken ekran karşısında en düşük sürenin ise $156,67 \pm 118,00$ dakikalık ortalama ile 8 yaşındaki çocuklarda olduğu belirlenmiş olup çocukların ekran karşısında geçirdikleri süreler ile çocukların yaş gruplarına göre farkının %95 güven aralığında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı ($F:0.502$; $p=0.735>.05$) belirlenmiştir.

4.2. Genel Sosyal Medya Kullanım Düzeyi Ölçeğinin Geçerlilik Güvenirliğine Ait Bulgular

Sosyal medya kullanım ölçeğinin geçerlilik ve güvenirliğine ait madde analizi sonuçları, ölçümlere ait güvenirlilik katsayıları ve AFA sonuçları tablo 3'te belirtilmiştir.

Tablo 3: Sosyal Medya Kullanım Ölçeğinin Güvenirlilik Katsayıları, AFA ve Madde Analizi Bulguları

Faktör Adı	Maddeler	Faktör Yük Değerleri		Madde-Ölçek İlişkisi
		1	2	
Sosyal Bütünleşme ve Duygusal Bağlantı	Madde 1	0,689		0,535
	Madde 2	0,674		0,530
	Madde 3	0,846		0,686
	Madde 4	0,792		0,618
	Madde 5	0,761		0,638
	Madde 6	0,763		0,678
Sosyal Rutinlerle Bütünleşme	Madde 7		0,774	0,570
	Madde 8		0,762	0,396
	Madde 9		0,774	0,613
	Madde 10		0,647	0,466
Güvenilirlik		0,868	0,766	0,859
Öz Değer		3,621	2,421	
Açıklanan Varyans (%)		36,212	24,211	60,422
KMO:0,896; Barlett's Sphericity $X^2(45):1510,00$; $p<.01$				

Faktör analizi yapabilmek için gerekli olan ön koşullar incelenmiştir. Bu koşullardan ilki: verideki sayının faktör analizi yapılabilmesi için yeterli sayıda olup olmadığına karar vermek amacıyla KMO (Kaiser Mayer Olkin) ve değişkenler arasındaki ilişkinin varlığının incelenmesi için Barlett Sphericity testleri incelenmiştir (Tabachnick ve Fidel, 2014). Tablo 3'e ait KMO düzeyinin 0,60 değerinden yüksek (KMO:0,896) ve Barlett Sphericity testinin sonucunun anlamlı olduğu ($p<0,01$)

belirlenmiştir, sonuç olarak örneklem sonucunda toplanan verilerin açıklayıcı faktör analizine uyduğu ve verilerin çok değişkenli (homojen) normal dağılımdan geldiğinde ispattır (Kan ve Akbaş, 2005).

Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı minimum 0 maksimum 1 olacak şekilde değişebilir. Bu katsayının “0.800-1” aralığında olması güvenilirliğin çok yüksek düzeyde, “0.600-0.800” aralığında olması güvenilirliğin yüksek düzeyde, “0.400-0.600” aralığı olması güvenilirliğin düşük düzeyde olduğu ve “0-0.400”arasındaysa ölçümlere ait güvenilirlik katsayısının güvenilir olmadığı (çok düşük) sonucuna varılır (Alpar,2006). Ölçeğin güvenilirlik düzeyinin (0,859) çok yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Ölçekteki maddelerin çıkarılıp çıkarılamayacağına karar vermek amacıyla maddelere ait faktör yük katsayılarının “0,450” değerinden az olmaması ölçütü kullanılmıştır (Büyüköztürk, 2009). Aynı zamanda maddelere ait faktör yüklerinin örtüşme durumu da dikkate alınmıştır. Açıklayıcı faktör analizi sonucunda ölçümün 2 faktöre sahip olduğu ve toplam açıklanan varyans değerinin %60,422 olduğu belirlenmiştir. Faktör incelendiğinde;

Faktör 1’in 3,621’lik öz değere sahip olduğu ve ölçeğin %36,212’sini açıkladığı belirlenmiş olup, faktöre “Sosyal Bütünleşme ve Duygusal Bağlantı” adı verilmiştir. Faktörün güvenilirlik katsayıları incelendiğinde 0.868 ile çok yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Faktör 2’nin 2,421’lik öz değere sahip olduğu ve ölçeğin %24,211’ini açıkladığı belirlenmiş olup, faktöre “Sosyal Rutinlerle Bütünleşme” adı adı verilmiştir. Faktörün güvenilirlik katsayıları incelendiğinde 0.766 ile yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

4.3. Anne-Baba Tutum Ölçeğinin Geçerlilik Güvenirliğine İlişkin Bulgular

Anne-baba tutum ölçeğinin geçerlilik ve güvenirliğine ilişkin madde analizi sonuçları, güvenirlilik düzeyleri ve açıklayıcı faktör analizi sonuçları tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4: Anne-Baba Tutum Ölçeğine Ait Güvenirlilik, Açıklayıcı Faktör Analizi ve Madde Analizi Sonuçları

Faktör Adı	Maddeler	Faktör Yük Değerleri		Madde-Ölçek İlişkisi
		1	2	
İstendik Tutum	Madde 1	0,758		0,437
	Madde 2	0,781		0,484
	Madde 3	0,813		0,548
	Madde 4	0,791		0,454
	Madde 5	0,729		0,463
	Madde 6	0,677		0,425
	Madde 7	0,640		0,432
	Madde 8	0,779		0,519
	Madde 9	0,739		0,478
	Madde 10	0,754		0,484
	Madde 11	0,613		0,359
	Madde 12	0,720		0,457
	Madde 13	0,811		0,504
	Madde 14	0,745		0,460
İstenmedik Tutum	Madde 15		0,647	0,412
	Madde 16		0,547	0,309
	Madde 17		0,673	0,432
	Madde 18		0,681	0,405
	Madde 19		0,834	0,436
	Madde 20		0,693	0,426
	Madde 21		0,702	0,420
	Madde 22		0,628	0,380
	Madde 23		0,710	0,341
	Madde 24		0,722	0,331
	Madde 25		0,607	0,391
	Madde 26		0,652	0,337
	Madde 27		0,866	0,543
Güvenilirlik		0,935	0,904	0,876
Öz Değer		7,761	6,288	
Açıklanan Varyans (%)		28,746	23,290	52,035
KMO:0,933; Barlett's Sphericity X ² (351):5520,516; p<,01				

Tablo 4 incelendiğinde anne-baba tutum ölçeğine ait KMO değerinin “0,600” değerinden düşük olmadığı (KMO:0,933) ve Barlett Sphericity testinin anlamlı belirlenmiştir (p<0.01). Maddelerin faktör yük değerleri incelendiğinde 0.45’in altında

olmadığı için ölçekten madde çıkartılmamıştır. Aynı zamanda maddelere ait faktör yüklerinin örtüşme durumu da dikkate alınmıştır. Açıklayıcı faktör analizi incelendiğinde anne-baba tutum düzeyinin 2 faktörlü bir yapısının olduğu ve toplam açıklanan varyansın %52,035 olduğu görülmektedir. Anne-baba tutum ölçeğinin genel olarak güvenilirlik katsayısının “0.876” ile çok yüksek güvenilirliğe sahip olduğu belirlenmiştir. Anne-baba tutum düzeyinin 2 faktörden oluşmasından dolayı “varimax” dik döndürme işlemi yapılmış ve döndürme sonrası faktörlerin;

Faktör 1’in tek başına 7,761’lik öz değer ile ölçeğin %28,746’sını açıkladığı ilgili faktör altındaki maddeler incelendiğinde faktöre “İstendik Tutum” adı verilmiş olup, faktörün güvenilirlik düzeyinin 0.935 ile çok yüksek olduğu belirlenmiştir.

Faktör 2’nin tek başına 6,288’lik öz değer ile ölçeğin %23,290’ını açıkladığı ilgili faktör altındaki maddeler incelendiğinde faktöre “İstenmedik Tutum” adı verilmiş olup, faktörün güvenilirlik düzeyinin 0.904 ile çok yüksek olduğu belirlenmiştir.

4.4. Örneklem Dağılımı ve Tanımlayıcı Bulgular

Araştırmanın bu kısmında ölçümlere ait dağılım ve ölçümlere ait tanımlayıcı bulgular ve ölçümler arasındaki ilişkinin belirtilmesinde pearson korelasyon analizi verilmiştir.

Tablo 5: Verilerin Dağılımı

Ölçümler	Merkezi Eğilim Ölçümleri			Basıklık-Çarpıklık	
	X	Medyan	s.s	Çarpıklık k	Basıklık k
Sosyal Bütünleşme ve Duygusal Bağlantı	11,61	12,00	4,23	0,851	1,363
Sosyal Rutinlerle Bütünleşme	11,94	12,00	3,26	-0,022	0,174
Sosyal Medya Kullanım Düzeyi	23,54	23,00	6,46	0,430	0,719
İstendik Tutum	61,15	63,00	8,73	-2,404	7,188
İstenmedik Tutum	24,26	22,00	8,38	2,268	7,003
Yaş	35,76	35,00	6,10	0,443	0,359
Çocuğun yaşı	6,15	6,00	1,53	-0,134	-1,474
	165,8		117,4		
Ekran karşısında geçirilen süre	2	180,00	1	0,880	0,452
Çocuğun ekran karşısında geçirdiği süre	89,79	70,00	82,47	1,284	1,416

Araştırma kapsamında kullanılan ölçümlerin dağılımının belirlenmesi amacıyla kullanılan yöntemlerden birinin merkezi limit teoremi olduğu ve teoremin araştırmaya katılım sağlayan kişi sayısının 30 ve üzeri olması gerektiğini savunduğu ($n \geq 30$) ve ölçeğe ait merkezi eğilim ölçüleri olan ortalama değer ve medyan değerinin birbirine yakın olması gerektiği belirlenmiştir (Ghasemi ve Zahediasl, 2012). Ölçümlerin dağılımının normal olduğunu belirtmek amacıyla kullanılan bir diğer yöntemin de çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) değerlerinin belirlenen aralıkta olması gerektiği belirlenmiştir. (Kline, 2011: 63). Hair ve diğerleri (2010), ölçümlerin normal dağılım göstermesi için basıklık ve çarpıklık ölçümlerinin ± 1 aralığında olması gerektiği, Tabachnick ve Fidell (2013) $\pm 1,5$ aralığında olması gerektiği ve George ve Mallery (2010) basıklık ve çarpıklık değerlerinin ± 2 aralığında olması gerektiğini savunmuşlardır. Kline'a göre çarpıklık ölçümlerinin ± 3 aralığında ve basıklık ölçümlerinin ± 10 'un altında olması gerektiği ve belirtilen sınırların aşılması durumunda verinin dağılımının normal dağılımdan gelmediği bulgulanmıştır (Kline, 2011: 63).

Ebeveynlerin düzeyleri ve alt boyutlarının genel olarak düzeylerinin yorumlanması için 5'li likert için 0,8 puan aralığı ($4/5=0,80$) kullanılmakta olup, bu puanlama ölçeğin başlangıç puanı olan 1 puanın üzerine 0,8 puan aralığı kadar puan eklenmekte ve her oluşan ölçüm düzeyi için puan alt ve üst sınırı hesaplanmaktadır. Bu durumda “1-1,80 aralığı çok düşük”, “1,81-2,6 aralığı düşük”, “2,61-3,4 aralığı orta”, “3,41-4,2 aralığı yüksek” ve “4,21-5,0 aralığı çok yüksek” düzeyi göstermektedir (Durmaz, 2020).

Katılımcıların sosyal medya kullanım düzeylerinin düşük düzeyde olduğu ($23,54 \pm 6,46$) belirlenmiştir. Alt boyutlar incelendiğinde sosyal bütünleşme ve duygusal bağlantı boyutunun ($11,61 \pm 4,23$) düşük ve sosyal rutinlerle bütünleşme ($11,94 \pm 3,26$) orta düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Ebeveynlerin istendik tutum boyutlarının ($61,15 \pm 8,73$) çok yüksek ve istenmeyen tutum boyutlarının ($24,26 \pm 8,38$) düşük düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Tablo 6: Ölçümler Arasındaki İlişkilere Ait Korelasyon Bulguları

Ölçümler		1	2	3	4	5	6	7	8	9
Yaş	r	1								
	p									
Çocuğun yaşı	r	0,349	1							
	p	0,001								
		**								
Ekran karşısında geçirilen süre	r	-0,115	-0,062	1						
	p	0,024	0,232							
		*								
Çocuğun ekran karşısında geçirdiği süre	r	0,132	0,153	0,203	1					
	p	0,010	0,003	0,001						
		*	**	**						
Sosyal Bütünleşme ve Duygusal Bağlantı	r	-0,194	-0,094	0,171	0,204	1				
	p	0,001	0,066	0,001	0,001					
		**		**	**					
Sosyal Rutinlerle Bütünleşme	r	-0,104	-0,076	0,082	0,198	0,481	1			
	p	0,042	0,137	0,109	0,001	0,001				
		*			**	**				
Sosyal Medya Kullanım Düzeyi	r	-0,179	-0,100	0,153	0,233	0,897	0,819	1		
	p	0,001	0,051	0,003	0,001	0,001	0,001			
		**		**	**	**	**			
İstendik Tutum	r	-0,071	-0,075	-0,019	-0,215	-0,169	-0,039	-0,13	1	
	p	0,167	0,144	0,708	0,001	0,001	0,443	0,011		
					**	**		*		
İstenmedik Tutum	r	-0,063	0,087	0,131	0,327	0,22	0,018	0,153	0,05	1
	p	0,218	0,090	0,011	0,001	0,001	0,729	0,003	0,29	
				*	**	**		**	2	

**p<,01; *p<,05; r: Pearson korelasyon

Korelasyon katsayısı olan “r” değerinin 1 değerine eşit olması ölçümler arasındaki ilişkinin mükemmel düzeyde olduğunu, bu değer başında yazılan “+ ve -” değerlerinin ölçüm arasındaki ilişkinin negatif veya pozitif olduğunu ve “r” değerinin 0’a yakın olması ise ölçümler arasında ilişki bulunmadığını göstermektedir. Korelasyon katsayısı olan “r” değerinin “0,800-1” arasında olması ilişkinin çok yüksek düzeyde , “0,600-0,799” arasında olması ilişkinin yüksek düzeyde , “0,400-0,599” olması ilişkinin orta düzeyde, “0,200-0,399” arasında olması ilişkinin düşük ve “r<0,200” arasında olması ölçümler arasında ilişkinin bulunmadığı veya ilişkinin çok düşük olduğu şeklinde yorumlanabilir (Fowler, Jarvis ve Chevannes, 2021).

Ebeveynlerin sosyal medya kullanım düzeyleri ile çocuğun ekran karşısında geçirdiği süre arasında (r:0,233;p<,01) pozitif ve düşük düzeyde anlamlı bir ilişki

olduğu belirlenmiştir. Sonuç olarak katılımcıların sosyal medya kullanım düzeyleri artarsa çocukların ekran karşısında geçirdikleri sürelerin de düşük düzeyde de olsa artacağı belirlenmiştir. Alt boyutlar incelendiğinde çocuğun ekran karşısında geçirdiği süre ile sosyal bütünleşme ve duygusal bağlantı ($r:0,204;p<,01$) arasında pozitif ve düşük düzeyde ve sosyal rutinlerle bütünleşme ($r:0,198;p<,01$) ile pozitif ve çok düşük düzeyde ilişkiler içinde olduğu belirlenmiştir.

Ebeveynlerin istenmedik tutum boyutları ile çocuğun ekran karşısında geçirdiği süre arasında ($r:0,327;p<,01$) pozitif ve düşük düzeyde, istenlik tutum ile ($r:-0,215;p<,01$) negatif ve düşük düzeyde anlamlı ilişkiler içinde olduğu belirlenmiş olup sonuç olarak katılımcıların istenmedik tutum boyutları artarsa çocuğun ekran karşısında geçirdiği sürenin de düşük düzeyde de olsa artacağı, istenlik tutum boyutları artarsa çocuğun ekran karşısında geçirdiği sürenin de düşük düzeyde de olsa azalacağı belirlenmiştir.

Ebeveynlerin sosyal medya kullanım düzeyleri ile yaşları arasında ($r:-0,179;p<,01$) negatif ve düşük düzeyde anlamlı bir ilişki içinde oldukları belirlenmiştir. Sonuç olarak katılımcıların yaşları arttıkça sosyal medya kullanım düzeylerin düşük düzeyde de olsa azalacağı belirlenmiştir. Alt boyutlar incelendiğinde yaş ile sosyal bütünleşme boyutu ve duygusal bağlantı boyutu ($r:-0,194;p<,01$) ve sosyal rutinlerle bütünleşme boyutu ($r:-0,104;p<,01$) ile negatif ve çok düşük düzeyde anlamlı ilişkiler içinde olduğu belirlenmiştir.

Ebeveynlerin sosyal medya kullanım düzeyleri ile ekran karşısında geçirdiği süre arasında ($r: 0,153;p<,01$) pozitif ve çok düşük düzeyde ilişki içinde oldukları belirlenmiştir. Sonuç olarak ebeveynlerin sosyal medya kullanımları yükselirse katılımcının ekran karşısında geçirdikleri sürelerin de düşük düzeyde de olsa artacağı belirlenmiştir. Alt boyutlar incelendiğinde katılımcının ekran karşısında geçirdiği süre ile sosyal bütünleşme ve duygusal bağlantı ($r:0,171;p<,01$) ile pozitif ve çok düşük düzeyde ilişki içinde oldukları belirlenmiştir.

Ebeveynlerin istenmedik tutum boyutları ile ekran karşısında geçirdiği süre arasında ($r: 0,131;p<,01$) pozitif ve çok düşük düzeyde bir ilişki içinde oldukları belirlenmiştir. Sonuç olarak ebeveynlerin istenmedik tutum boyutları artarsa katılımcının ekran karşısında geçirdikleri sürelerin çok düşük düzeyde de olsa artacağı belirlenmiştir.

Araştırmanın 1, 2 ve 3. hipotezlerinin test edilmesinde regresyon analizi yapılmıştır. Regresyon analizi yapılmadan regresyon varsayımları olan ölçümlerin dağılımının normalliği, ölçümlerin birbirleriyle ilişkisi ve ölçümler arasında otokorelasyon ve çoklu bağıntı problemlerinin olmaması incelenmiştir. Ölçümlerin dağılımının normal dağılımdan geldiği tablo 5’te verilmiştir. Aralarında etki bakılacak ölçümler arasındaki ilişkiler ise tablo 6’da verilmiştir. Her ölçüme ait regresyon modeli için otokorelasyon durumlarının incelenmesinde Durbin Watson katsayısına bakılmış olup, katsayının 1-3 arasında olması nedeniyle etki analizinde katsayıların oto korelasyon içinde olmadığı belirlenmiştir (Field, 2005). Modelde bağımsız değişken olan faktörlerin bağımlı değişken olan ölçüm üzerindeki etkisinde bağımsız değişken olan faktörlerin birden çok olmasından kaynaklı çoklu doğrusal regresyon analizi yapılmış olup çoklu bağıntının olmadığına VIF katsayısı ile bakılmış olup, bu katsayının 10 değerinin altında olmasından dolayı çoklu bağıntı probleminin olmadığına karar verilmiştir (Field, 2005).

4.5. Araştırmanın Hipotezlerine Ait Analiz Sonuçları

Araştırmanın bu bölümünde ölçümler arasındaki etki ve ölçümlerin demografik özellikler ile karşılaştırılmasına ait analiz sonuçlarına yer verilmiştir.

H₁: Ebeveynlerin sosyal medya kullanım düzeylerinin çocuğun ekran karşısında geçirdikleri süreler üzerinde anlamlı bir etkisi vardır.

H_{1.1}: Ebeveynlerin sosyal medya kullanım alt boyutlarının çocuğun ekran karşısında geçirdikleri süreler üzerinde anlamlı bir etkisi vardır.

H₂: Ebeveynlerin anne ve baba tutumu alt boyutları olan istendik tutum ve istenmedik tutumların çocuğun ekran karşısında geçirdikleri süreler üzerinde anlamlı bir etkisi vardır.

H₃: Ebeveynlerin sosyal medya kullanım alt boyutları ve anne ve baba tutumu alt boyutları olan istendik tutum ve istenmedik tutumların çocuğun ekran karşısında geçirdikleri süreler üzerinde anlamlı bir etkisi vardır.

H₄: Ebeveynlerin sosyal medya kullanımı ve alt boyutları demografik özelliklere göre farklılaşmaktadır.

H_{4.1}: Ebeveynlerin sosyal medya kullanımı ve alt boyutları cinsiyete göre farklılaşmaktadır.

H_{4.2}: Ebeveynlerin sosyal medya kullanımı ve alt boyutları eğitim durumuna göre farklılaşmaktadır.

H_{4.3}: Ebeveynlerin sosyal medya kullanımı ve alt boyutları çalışma durumuna göre farklılaşmaktadır.

H_{4.4}: Ebeveynlerin sosyal medya kullanımı ve alt boyutları aylık gelire göre farklılaşmaktadır.

H_{4.5}: Ebeveynlerin sosyal medya kullanımı ve alt boyutları çocuğun cinsiyetine göre farklılaşmaktadır.

H₅: Ebeveynlerin istedik tutum ve istenmeyen tutumları demografik özelliklere göre farklılaşmaktadır.

H_{5.1}: Ebeveynlerin istedik tutum ve istenmeyen tutumları cinsiyete göre farklılaşmaktadır.

H_{5.2}: Ebeveynlerin istedik tutum ve istenmeyen tutumları eğitim durumuna göre farklılaşmaktadır.

H_{5.3}: Ebeveynlerin istedik tutum ve istenmeyen tutumları çalışma durumuna göre farklılaşmaktadır.

H_{5.4}: Ebeveynlerin istedik tutum ve istenmeyen tutumları aylık gelire göre farklılaşmaktadır.

H_{5.5}: Ebeveynlerin istedik tutum ve istenmeyen tutumları çocuğun cinsiyetine göre farklılaşmaktadır.

4.5.1. Araştırmanın Etki Hipotezlerine Ait Bulgular

Araştırmanın 1, 2 ve 3. hipotezlerinin incelenmesi için bağımsız değişken veya değişkenlerin bağımlı değişkene etkisi doğrusal ve çoklu doğrusal regresyon ile incelenmiştir.

Tablo 7: Sosyal Medya Kullanım Düzeylerinin Çocuğun Ekran Karşısında Geçirdikleri Süreler Üzerindeki Etkisine Ait Regresyon Sonucu

Değişkenler	B	s.g	ß	t	p
Sabit Değişken	19,811	15,582		1,271	0,001**
Sosyal Medya Kullanım Düzeyi	2,792	0,638	0,233	4,657	0,001**
**p<,01; Doğrusal regresyon					
F:21,685; p<,01; R2:0,054; Durbin Watson:2,151					
Bağımlı Değişken: Çocuğun ekran karşısında geçirdiği süre					
Bağımsız Değişken: Sosyal Medya Kullanım Düzeyi					

Ebeveynlerin sosyal medya kullanım düzeylerinin çocuğun ekran karşısında geçirdikleri süreler üzerindeki ($t= 4,657$; $p<0.01$) etkisinin anlamlı olduğu belirlenmiştir. Sosyal medya kullanım düzeylerinin tek başına çocuğun ekran karşısında geçirdikleri sürelerin %5,4'ünü açıkladığı bulgulanmıştır ($R^2:0.054$). Araştırmaya ait regresyon denklemi aşağıda belirtilmiştir.

$$\text{Çocuğun Ekran Süresi}=19,811+2,792*\text{Sosyal Medya Kullanım Düzeyi}$$

Regresyon eşitliği incelendiğinde ebeveynlerin sosyal medya kullanım düzeylerinde bir birimlik artışın çocuğun ekran süresinde 2,792'lik bir artışa neden olacağı belirlenmiştir.

Tablo 8: Sosyal Medya Kullanım Alt Boyutlarının Çocuğun Ekran Karşısında Geçirdikleri Süreler Üzerindeki Etkilerine Ait Regresyon Sonucu

Değişkenler	B	s.g	ß	t	p	Tolerance	VIF
Sabit Değişken	18,644	16,341		2,141	0,001**		
Sosyal Bütünleşme ve Duygusal Bağlantı	2,753	1,114	0,141	2,471	0,014*	0,769	1,300
Sosyal Rutinlerle Bütünleşme	3,283	1,444	0,130	2,274	0,024*	0,769	1,300
**p<,01; Çoklu doğrusal regresyon							
F:10,844; p<,01; R2:0,049 Durbin Watson:2,150							
Bağımlı Değişken: Çocuğun ekran karşısında geçirdiği süre							
Bağımsız Değişken: Sosyal Bütünleşme ve Duygusal Bağlantı ve Sosyal Rutinlerle Bütünleşme							

Ebeveynlerin sosyal bütünleşme ve duygusal bağlantı ($t= 2,471$; $p<0.05$) ve sosyal rutinlerle bütünleşme ($t= 2,274$; $p<0.05$) çocuğun ekran karşısında geçirdikleri süreler üzerindeki etkilerinin anlamlı olduğu belirlenmiştir. Sosyal medya kullanım alt

boyutlarının çocuğun ekran karşısında geçirdikleri sürelerin %4,9'unu açıkladığı belirlenmiştir ($R^2:0.049$). Araştırmaya ait regresyon denklemi aşağıda belirtilmiştir.

$$\text{Çocuğun Ekran Süresi} = 18,644 + 2,753 * \text{Sosyal Bütünleşme ve Duygusal Bağlantı} + 3,283 * \text{Sosyal Rutinlerle Bütünleşme}$$

Regresyon eşitliği incelendiğinde katılımcıların sosyal bütünleşme ve duygusal bağlantı boyutunda bir birimlik artışın çocuğun ekran süresinde 2,753'lük bir artışa, sosyal rutinlerle bütünleşme boyutunda bir birimlik artışın çocuğun ekran süresinde 3,283'lük bir artışa neden olacağı belirlenmiştir.

Tablo 9: İstendik ve İstenmedik Tutumların Çocuğun Ekran Karşısında Geçirdikleri Süreler Üzerindeki Etkisine Ait Regresyon Sonucu

Değişkenler	B	s.g	ß	t	p	Tolerance	VIF
Sabit Değişken	128,274	30,600		4,196	0,001**		
İstendik Tutum	-1,866	0,450	-0,198	-4,147	0,001**	0,997	1,003
İstenmedik Tutum	3,115	0,469	0,317	6,641	0,001*	0,997	1,003
**p<,01; Çoklu doğrusal regresyon							
F:32,223; p<,01; R ² :0,141 Durbin Watson:2,153							
Bağımlı Değişken: Çocuğun ekran karşısında geçirdiği süre							
Bağımsız Değişken: Ebeveyn Tutum Alt Boyutları İstendik ve İstenmediik Tutum							

Katılımcıların istendik tutum (t= -1,866; p<0.01) ve istenmedik tutum (t= 3,115; p<0.01) çocuğun ekran karşısında geçirdikleri süreler üzerindeki etkilerinin anlamlı olduğu belirlenmiştir. İstendik ve istenmedik tutum boyutlarının çocuğun ekran karşısında geçirdikleri sürelerin %14,1'ini açıkladığı bulgulanmıştır ($R^2:0.141$). Araştırmaya ait regresyon denklemi aşağıda belirtilmiştir.

$$\text{Çocuğun Ekran Süresi} = 128,274 - 1,866 * \text{İstendik Tutum} + 3,115 * \text{İstenmedik Tutum}$$

Regresyon eşitliği incelendiğinde katılımcıların istendik tutum boyutunda bir birimlik artışın çocuğun ekran süresinde 1,866'lık bir azalışa, istenmedik tutum boyutunda bir birimlik artışın çocuğun ekran süresinde 3,115'lik bir artışa neden olacağı belirlenmiştir.

Tablo 10: Sosyal Medya Kullanım Alt Boyutları ve İstendik ve İstenmedik Tutumların Çocuğun Ekran Karşısında Geçirdikleri Süreler Üzerindeki Etkisine Ait Regresyon Sonucu

Değişkenler	B	s.g	ß	t	p	Tolerance	VIF
Sabit Değişken	66,946	34,194		1,955	0,049*		
Sosyal Bütünleşme ve Duygusal Bağlantı	0,378	1,086	0,020	0,348	0,723	0,705	1,418
Sosyal Rutinlerle Bütünleşme	4,438	1,357	0,175	3,271	0,001**	0,759	1,317
İstendik Tutum	-1,774	0,448	-0,188	-3,955	0,001**	0,969	1,032
İstenmedik Tutum	3,048	0,474	0,309	6,427	0,001**	0,941	1,062
**p<,01; Çoklu doğrusal regresyon							
F:20,595; p<,01; R2:0,172; Durbin Watson:1,863							
Bağımlı Değişken: Çocuğun ekran karşısında geçirdiği süre							
Bağımsız Değişken: Sosyal Medya Kullanımı ve Ebeveyn Tutum Boyutları							

Katılımcıların sosyal rutinlerle bütünleşme ($t= 3,271$; $p<0.01$), istendik tutum ($t= -1,774$; $p<0.01$) ve istenmedik tutum ($t= 3,048$; $p<0.01$) çocuğun ekran karşısında geçirdikleri süreler üzerindeki etkilerinin anlamlı olduğu belirlenmiştir. Sosyal medya kullanımı alt boyutları ve istendik ve istenmedik tutum boyutlarının çocuğun ekran karşısında geçirdikleri sürelerin %17,2'sini açıkladığı belirlenmiştir ($R^2:0.172$). Araştırmaya ait regresyon denklemi aşağıda belirtilmiştir.

$$\text{Çocuğun Ekran Süresi} = 66,946 + 4,438 * \text{Sosyal Rutinlerle Bütünleşme} - 1,774 * \text{İstendik Tutum} + 3,048 * \text{İstenmedik Tutum}$$

Regresyon eşitliği incelendiğinde katılımcıların sosyal rutinlerle bütünleşme boyutunda bir birimlik artışın çocuğun ekran süresinde 4,438'lik bir artışa, istendik tutum boyutunda bir birimlik artışın çocuğun ekran süresinde 1,774'lük bir azalışa ve istenmeyen tutum boyutunda bir birimlik artışın çocuğun ekran süresinde 3,048'lik bir artışa neden olacağı belirlenmiştir.

4.5.2. Araştırmanın Farklılık Hipotezlerine Ait Bulgular

Araştırmanın 4 ve 5. hipotezlerinin incelenmesi için sosyal medya kullanımı ve ebeveyn tutum boyutlarının cinsiyet, çalışma durumu ve çocuğun cinsiyeti gibi 2 gruba sahip demografik özellikler ile farklılığı bağımsız örneklem t-testi, eğitim durumu ve aylık gelir durumu gibi üç ve üzeri grubu olan demografik özellikler ile farklılığı tek yönlü anova analizi ile incelenmiştir.

Tablo 11: Cinsiyet ile Sosyal Medya Kullanım Alt Boyutlarının Karşılaştırılması

Ölçümler	Cinsiyet		X	s.s	t	p
	t	n				
Sosyal Bütünleşme ve Duygusal Bağlantı	Kadın	29	11,6	4,1	0,49 2	0,623
	Erkek	6	6	5		
Sosyal Rutinlerle Bütünleşme	Kadın	29	12,1	3,2	2,15 9	0,031 *
	Erkek	6	3	9		
Sosyal Medya Kullanım Düzeyi	Kadın	29	23,7	6,3	1,40 9	0,160
	Erkek	6	9	6		
		84	7	7		

*p<,05; t: Bağımsız örneklem t-testi

Ebeveynlerin cinsiyet gruplarının sosyal medya kullanım ve alt boyutlarından aldığı puanlarda anlamlı bir farklılık olduğu bulgulanmıştır (p<,05). Alınan puanlar incelendiğinde erkeklerin sosyal rutinlerle bütünleşme boyutlarının kadınlardan daha düşük olduğu bulgulanmıştır.

Tablo 12: Eğitim Durumu ile Sosyal Medya Kullanım Alt Boyutlarının Karşılaştırılması

Ölçümler	Eğitim durumu	n	X	s.s	F	p	Scheffe
Sosyal Bütünleşme ve Duygusal Bağlantı	Ortaokul ve altı	50	11,2	4,5	1,837	0,140	
	Lise	100	10,9	3,5			
	Üniversite	191	12	4,4			
	Lisansüstü	39	12,10	4,5			
Sosyal Rutinlerle Bütünleşme	Ortaokul ve altı	50	10,7	4,1	5,653	0,001**	3>1,2
	Lise	100	11,3	3,2			
	Üniversite	191	12,5	2,9			
	Lisansüstü	39	12,4	3,2			
Sosyal Medya Kullanım Düzeyi	Ortaokul ve altı	50	22	7,6	4,112	0,007**	3,4>1,2
	Lise	100	22,2	5,40			
	Üniversite	191	24,5	6,4			
	Lisansüstü	39	24,5	7,1			

**p<,01; F: Tek yönlü anova analizi

Katılımcıların eğitim durumlarının sosyal medya kullanım düzeyi ve alt boyutlarından aldığı puanlarda anlamlı bir farklılık olduğu bulgulanmıştır (p<,01). Farklılaşmayı incelemek amacıyla yapılan scheffe testi incelendiğinde farklılığın

üniversite ve lisansüstü eğitim durumundaki ebeveynler ile ortaokul ve altı ve lise mezunu katılımcılar arasında olduğu ve üniversite ve lisansüstü durumundaki ebeveynlerin sosyal medya kullanım düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Alt boyutlar incelendiğinde:

Katılımcıların eğitim durumu gruplarının sosyal rutinlerle bütünleşme boyutlarından aldığı puanlar arasında anlamlı bir farklılaşma olduğu belirlenmiştir ($p<,01$). Farklılaşmanın incelenmesi için yapılan scheffe testi sonucu incelendiğinde farklılığın üniversite eğitim durumuna sahip katılımcılar ile ortaokul ve altı ve lise mezunu katılımcılar arasında olduğu ve üniversite eğitim durumuna sahip katılımcıların sosyal rutinlerle bütünleşme boyutlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 13: Çalışma Durumu ile Sosyal Medya Kullanım Alt Boyutlarının Karşılaştırılması

Ölçümler	Çalışma durumu	n	X	s.s	t	p
Sosyal Bütünleşme ve Duygusal Bağlantı	Çalışıyorum	196	11,80	4,15	0,932	0,352
	Çalışmıyorum	184	11,40	4,31		
Sosyal Rutinlerle Bütünleşme	Çalışıyorum	196	12,46	3,14	3,295	0,001**
	Çalışmıyorum	184	11,38	3,30		
Sosyal Medya Kullanım Düzeyi	Çalışıyorum	196	24,27	6,28	2,264	0,024*
	Çalışmıyorum	184	22,77	6,58		

* $p<,05$; t: Bağımsız örneklem t-testi

Katılımcıların çalışma durumu gruplarının sosyal medya kullanım düzeyi ve alt boyutlarından aldığı puanlarda anlamlı bir farklılık olduğu bulgulanmıştır ($p<,05$). Alınan puanlar incelendiğinde çalışan ebeveynlerin sosyal medya kullanım düzeyi ve sosyal rutinlerle bütünleşme boyutlarının çalışmıyorum diyen ebeveynlerden daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 14: Aylık Gelir Durumu ile Sosyal Medya Kullanım Alt Boyutlarının Karşılaştırılması

Ölçümler	Aylık gelir durumu	n	X	s.s	F	p	Scheffe
Sosyal Bütünleşme ve Duygusal Bağlantı	Düşük	24	12,29	4,37	0,479	0,620	
	Orta	278	11,62	4,09			
	Yüksek	78	11,33	4,68			
Sosyal Rutinlerle Bütünleşme	Düşük	24	12,04	3,37	6,365	0,002**	2<3
	Orta	278	11,61	2,96			
	Yüksek	78	13,08	3,98			
Sosyal Medya Kullanım Düzeyi	Düşük	24	24,33	6,81	1,209	0,300	
	Orta	278	23,23	6,19			
	Yüksek	78	24,41	7,24			

** $p<,01$; F: Tek yönlü anova analizi

Katılımcıların aylık gelir gruplarının sosyal rutinlerle bütünleşme boyutlarından aldığı puanlarda anlamlı bir farklılık olduğu bulgulanmıştır ($p<,01$). Farklılaşmanın incelenmesi için yapılan scheffe testi sonucu incelendiğinde farklılığın aylık geliri orta olan katılımcılar ile yüksek olan katılımcılar arasında olduğu ve aylık geliri orta olan katılımcıların sosyal rutinlerle bütünleşme boyutlarının daha düşük olduğu belirlenmiştir.

Tablo 15: Çocuğun Cinsiyeti ile Sosyal Medya Kullanım Alt Boyutlarının Karşılaştırılması

Ölçümler	Çocuğun cinsiyeti	n	X	s.s	t	p
Sosyal Bütünleşme ve Duygusal Bağlantı	Kız	189	12,11	4,76	2,331	0,020*
	Erkek	191	11,10	3,57		
Sosyal Rutinlerle Bütünleşme	Kız	189	12,42	3,30	2,888	0,004**
	Erkek	191	11,46	3,16		
Sosyal Medya Kullanım Düzeyi	Kız	189	24,53	7,13	2,989	0,003**
	Erkek	191	22,57	5,57		

* $p<,05$; t: Bağımsız örneklem t-testi

Katılımcıların çocuğun cinsiyeti gruplarının sosyal medya kullanım düzeyi ve alt boyutlarından aldığı puanlarda anlamlı bir farklılık olduğu bulgulanmıştır ($p<,05$). Alınan puanlar incelendiğinde çocuğu kız olan katılımcıların sosyal medya kullanım düzeyi ve alt boyutlarının erkek çocuğu olan katılımcılardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 16: Cinsiyet ile İstendik ve İstenmedik Tutumların Karşılaştırılması

Ölçümler	Cinsiyet	n	X	s.s	t	p
İstendik Tutum	Kadın	296	61,30	8,94	0,628	0,531
	Erkek	84	60,62	8,00		
İstenmedik Tutum	Kadın	296	23,88	7,89	-1,664	0,097
	Erkek	84	25,60	9,84		

$p>,05$; t: Bağımsız örneklem t-testi

Katılımcıların cinsiyet gruplarının istendik ve istenmedik tutum boyutlarından aldığı puanlarda anlamlı bir farklılık olmadığı bulgulanmıştır ($p>,05$). Sonuç olarak istendik ve istenmedik tutum cinsiyete göre farklılaşmamaktadır.

Tablo 17: Eğitim Durumu ile İstendik ve İstenmedik Tutumların Karşılaştırılması

Ölçümler	Eğitim durumu	n	X	s.s	F	p
İstendik Tutum	Ortaokul ve altı	50	60,8	9,85	0,109	0,955
	Lise	100	61,1	9,27		
	Üniversite	191	61,1	8,21		

	Lisansüstü	39	61,8	8,61		
	Ortaokul ve altı	50	25,6	10,3		
İstenmedik Tutum	Lise	100	24,7	7,48	0,780	0,506
	Üniversite	191	23,7	8,11		
	Lisansüstü	39	24	9,2		

p>,05; F: Tek yönlü anova analizi

Ebeveynlerin eğitim durumu gruplarının istendik ve istenmedik tutum boyutlarından aldığı puanlarda anlamlı bir farklılaşma olmadığı bulgulanmıştır (p>,05). Sonuç olarak istendik ve istenmedik tutum eğitim durumuna göre farklılık göstermemektedir.

Tablo 18: Çalışma Durumu ile İstendik ve İstenmedik Tutumların Karşılaştırılması

Ölçümler	Çalışma durumu	n	X	s.s	t	p
İstendik Tutum	Çalışıyorum	196	61,82	6,83	1,536	0,121
	Çalışmıyorum	184	60,43	10,36		
İstenmedik Tutum	Çalışıyorum	196	24,60	8,89	0,832	0,406
	Çalışmıyorum	184	23,89	7,81		

p>,05; t: Bağımsız örneklem t-testi

Katılımcıların çalışma durumlarının istendik ve istenmedik tutum boyutlarından aldığı puanlarda anlamlı bir farklılık olmadığı bulgulanmıştır (p>,05). Sonuç olarak istendik ve istenmedik tutum çalışma durularına göre farklılık göstermemektedir.

Tablo 19: Aylık Gelir Durumu ile İstendik ve İstenmedik Tutumların Karşılaştırılması

Ölçümler	Aylık gelir durumu	n	X	s.s	F	p	Scheffe
İstendik Tutum	Düşük	24	62,21	4,82	4,941	0,008**	2<3
	Orta	278	60,33	9,28			
	Yüksek	78	63,74	7,01			
İstenmedik Tutum	Düşük	24	22,96	5,82	2,168	0,116	
	Orta	278	24,80	8,53			
	Yüksek	78	22,73	8,35			

**p<,01; F: Tek yönlü anova analizi

Katılımcıların aylık gelir gruplarının istendik tutum boyutlarından aldığı puanlarda anlamlı bir farklılaşma olduğu bulgulanmıştır (p<,01). Farklılaşmanın incelenmesi için yapılan scheffe testi sonucu incelendiğinde farklılığın aylık geliri orta olan katılımcılar ile yüksek olan katılımcılar arasında olduğu ve aylık geliri orta olan katılımcıların istendik tutum boyutlarının daha düşük olduğu bulgulanmıştır.

Tablo 20: Çocuğun Cinsiyeti ile İstendik ve İstenmedik Tutumların Karşılaştırılması

Ölçümler	Çocuğun cinsiyeti	n	X	s.s	t	p
İstendik Tutum	Kız	189	61,71	9,07	1,260	0,210
	Erkek	191	60,59	8,37		
İstenmedik Tutum	Kız	189	24,21	8,84	-0,113	0,908
	Erkek	191	24,30	7,93		
p>,05; t: Bağımsız örneklem t-testi						

Katılımcıların çocuğun cinsiyeti gruplarının istendik ve istenmedik tutum boyutlarından aldığı puanlarda anlamlı bir farklılaşma olmadığı bulgulanmıştır (p>,05). Sonuç olarak istendik ve istenmedik tutum çocuğun cinsiyetine göre farklılaşmadığı bulgulanmıştır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA VE YORUM

Bu tez çalışması, 4-8 yaş arası çocukların günlük ekran kullanım sürelerinin ebeveyn tutumları ve ebeveynin dijital medya kullanım alışkanlıkları ile olan ilişkisini incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın bulgular kısmında ifade edilen veriler doğrultusunda karşılaştırma ve yorumlarda bulunulmuştur.

5.1. Araştırmanın Etki Hipotezlerine Ait Bulguların İncelenmesi

5.1.1. Ebeveynlerin Sosyal Medya Kullanım Düzeylerinin Çocukların Ekran Karşısında Geçirdikleri Süreler Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi

Yapılan araştırma bulgularına göre katılımcıların sosyal medya kullanım düzeylerinin çocukların ekran karşısında geçirdikleri süreler üzerindeki etkisinin anlamlı olduğu belirlenmiştir. Bulgulara göre ebeveynlerin sosyal medya kullanım düzeylerinde artış oldukça çocukların ekran sürelerinde de artış görülmektedir (Tablo 6). Bu durum, literatürdeki benzer çalışma verileriyle örtüşmektedir. Keşşafoglu ve ark. (2025) yaptığı çalışmada özellikle erken çocukluk döneminde anne ve babanın ekran süresi ve ekran alışkanlıklarının çocuğun ekran süresini artırdığı gözlemlenmiştir. Ebeveynin dijital medyada geçirdiği sürenin çok olması çocuğun duygusal olarak ihmal edilmesine ve dijital bağımlılığa sürüklenmesine sebep olabilmektedir. Anne ve babaların sosyal medya kullanım düzeylerinin çocuğun ekran bağımlılığını arttırdığı gözlemlenmiştir (Dağtekin,2025).

Çelik (2021) yaptığı çalışmada, ebeveynin ekran karşısında geçirdiği vakit ile çocuğun ekran süresi arasında pozitif yönde orta derecede bir ilişki bulmuştur. Yurt dışında 3-10 yaş arasında 2965 çocuk ve onların ebeveynleriyle yapılan araştırma sonucunda anne ve babaların ekran süreleriyle çocuklarının ekran süreleri arasında güçlü etkileşimler gözlemlenmiştir. Ekran kullanımının babalarda annelere göre daha fazla olduğu Kır ve Sulak (2014)'ın çalışmalarında ifade edilmiştir. Bozkır (2013) ve Esen (2011)'in çalışmalarına göre internet kullanım puan ortalamalarının annelere göre babalarda daha yüksek olduğu ve bu durumun internet bağımlılığı riskini arttırabileceği söylenmiştir. Literatür çalışmaları çalışmamızla benzer olarak ebeveynlerin ekran sürelerinin çocukların ekran süreleriyle pozitif yönde bir ilişki sergilediğini göstermektedir. Okumuş (2018) yaptığı çalışmada çocukların dijital

medya araçlarını kullanmalarıyla ebeveynlerin dijital medya araçlarını kullanmaları arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı sonucuna ulaşmış olsa da bu durum literatürün genel verileriyle uyuşmamaktadır.

5.1.2. Ebeveynlerin Anne ve Baba Tutumlarının (İstendik ve İstenmeyen) Çocukların Ekran Karşısında Geçirdikleri Süreler Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi

Yapılan araştırma bulgularına göre *katılımcıların istendik ve istenmeyen anne-baba tutumlarının çocukların ekran karşısında geçirdikleri süreler üzerindeki etkilerinin anlamlı olduğu belirlenmiştir* (Tablo 9). Katılımcıların *istendik* tutum boyutunda bir birimlik artışın çocuğun ekran süresinde 1,866'lık bir azalışa; *istenmeyen* tutum boyutunda bir birimlik artışın çocuğun ekran süresinde 3,115'lik bir artışa neden olacağı belirlenmiştir. Bu verilerden de anlaşılacağı üzere istenmeyen anne- baba tutumu çocukların ekran kullanım sürelerinde *artışa* sebep olurken istendik anne- baba tutumunda ise çocuğun ekran süresinde *azalma* gözlemlenmiştir. Bu durum, literatürdeki benzer çalışma verileriyle örtüşmektedir.

Ayas (2013)'ın yaptığı bir çalışmada dijital medya kullanımında ihmalkâr tutum(istenmeyen)sergileyen ebeveynlerin çocukları, demokratik ve müsamahakâr tutum gösteren ebeveynlerin çocuklarına göre daha fazla dijital bağımlılık alışkanlıkları gösterdikleri gözlemlenmiştir. Manap (2020)'ın çalışmasında ebeveynlerin istenmeyen tutumlarını -farkında olmalarına rağmen- devam ettirdikleri ve çocuklarının uzun süre ekran karşısında kalmalarına izin vererek ihmalkâr bir tutum sergilediklerini ve bununla çocuğun risk faktörlerini arttırdığını ortaya koymuştur.

Anne ve babaların çocukların dijital medya araçlarını kullanmalarında sergiledikleri çelişkili tutumlar (kimi zaman istendik kimi zaman istenmeyen tutumlar) çocuğun ekran kullanımında da dengesizliklere yol açmaktadır. Anne ve babalar bazen çocukların dijital medya kullanımlarına sert bir tavırla engel koyarken ya da sınırlama getirirken kimi zaman kendi işlerini rahat yapabilmek adına ekran sürelerinde aşırı müsamahalı davranabilmektedirler (Özkan,2017). Söğütöller (2023) anne ve babaların otoriter ebeveyn tutumu ya da otoriter olmayan ebeveyn tutumu sergilemelerinin çocukların dijital medya kullanım sürelerini değiştirdiğini ifade etmektedir. Ebeveyn tutumlarının çocukların psikolojik ve sosyal gelişiminde önemli bir yere sahip olduğu hem çalışmamızda hem de diğer çalışmalarda ifade edilmiştir. Çalışmamızın ana temasını oluşturan çocuğun ekran kullanım süresi ve ekrana maruziyeti konusunda da

ebeveyn tutumlarının etkisinin -bulgular çerçevesinde- etkili olduğu ortaya çıkmaktadır.

5.1.3. Ebeveynlerin Sosyal Medya Kullanım Düzeyleri ile Yaşları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Ebeveynlerin sosyal medya kullanım düzeyleri ile yaşları arasında ($r:-0,179;p<,01$) negatif yönlü düşük düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Sonuç olarak katılımcıların yaşları arttıkça sosyal medya kullanım düzeylerin düşük düzeyde de olsa azalacağı belirlenmiştir. Alt boyutlar incelendiğinde yaş ile sosyal bütünleşme ve duygusal bağlantı ($r:-0,194;p<,01$) ve sosyal rutinlerle bütünleşme ($r:-0,104;p<,01$) ile negatif yönlü çok düşük düzeyde anlamlı ilişkiler içinde olduğu belirlenmiştir. Kopuz ve ark. (2022) yaptığı çalışmada yaşı küçük olan anne ve babaların sosyal medya kullanım düzeylerinin yüksek olduğu yaş ilerledikçe dijital medya kullanımının düştüğü gözlemlenmiştir. TÜİK (2024) verilerine göre çocuklarda dijital medya kullanım oranı %91,3 iken yetişkinlerde bu oran %88,8 olarak belirlenmiştir. 65 yaş üstü için ise bu oran %46,9 oranında kalmıştır. Araştırma sonuçları sosyal medya kullanım düzeyleri ile yaşları arasında negatif yönlü bir ilişki olduğunu gösterdiği için bulgularımızı destekler niteliktedir.

5.1.4. Çocukların Ekran Karşısında Geçirdikleri Sürenin (Dk.) Çocukların Yaş Gruplarına Göre Farkının İncelenmesi

Tablo 2'ye ait bulgular incelendiğinde ekran karşısında en fazla süreyi 180,74 dakikalık ortalama ile 4 yaşındaki çocuklar geçirdiği belirlenirken ekran karşısında en düşük sürenin ise 156,67 dakikalık ortalama ile 8 yaşındaki çocuklarda olduğu belirlenmiş olup çocukların ekran karşısında geçirdikleri süreler ile çocukların yaş gruplarına göre farkının anlamlı olmadığı ($F:0.502; p=0.735>.05$) belirlenmiştir. Çalışmamızın bu bulguları literatürdeki benzer çalışma verileriyle örtüşmektedir. Kebir C ve ark. (2023)'nin araştırmasında, 4 yaş altı çocukların %60,8'inde günlük ekran sürelerinin 0-2 saat arası olduğu, %39,2'sinde ekran süresinin 2 saatten fazla olduğu ifade edilmiştir. Okul öncesi çocuklar üzerinde yapılan bir başka çalışmada araştırmaya dahil olan çocukların yarısının dijital teknoloji kullanım oranlarının iki saatin üstünde olduğu verisine ulaşılmıştır. Keşşafoglu ve ark.(2025) yaptığı çalışmada 2 ila 5 yaş gurubundaki çocukların %71'inde iki saatten fazla ekran kullanım süresi

olduğu tespit edilmiştir. Yine 3-8 yaş arası çocuklarda bu sürenin 3 saatten fazla olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

5.2. Araştırmanın Farklılık Hipotezlerine Ait Bulguların İncelenmesi

Araştırmanın farklılık hipotezlerini demografik bilgilere ait bulgular oluşturmaktadır. Bu bağlamda ebeveynin cinsiyeti, çalışma durumu, gelir düzeyi gibi unsurların *genel sosyal medya kullanım düzeyleri ve çocuğun ekran süresi* üzerindeki etkisi literatürle karşılaştırılmıştır.

5.2.1. Ebeveynin Cinsiyetine Ait Farklılıkların İncelenmesi

Ebeveynlerin cinsiyet gruplarının sosyal medya kullanım düzeyi ve alt boyutlarından aldığı puanlar arasında anlamlı bir farklılaşma olduğu belirlenmiştir ($p<,05$). Alınan puanlar incelendiğinde kadınların *sosyal rutinlerle bütünleşme* boyutlarının erkeklerden daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Tablo 11). Bu durum ebeveynler arasında annelerin sosyal medya kullanım rutinlerinin daha yüksek olduğunu göstermektedir. Çocukla en çok vakit geçirenin anneler olduğu düşünüldüğünde çocukların ekran süresini annelerin daha çok şekillendirdiği söylenebilir. Bağcı (2024)'nın yaptığı çalışmada annelerin sosyal rutinlerle bütünleşme boyutlarının yüksek olması ekran konusunda daha az yaptırım uygulamalarına sebep olacağından çocukların ekran maruziyetini artıracakı söylenmiştir. Kılıç ve ark. (2024) yaptığı çalışmada çocuktan genelde annenin sorumlu olduğu ve annenin ekran süresiyle çocuğun ekran süresinin paralellik gösterdiği saptanmıştır. Ebeveynlerin birlikte ilgilendiği çocuklarda ekran maruziyeti ve süresinin azaldığı gözlemlenmiştir. Lwin ve ark., (2011) yaptığı çalışmada ebeveynin cinsiyetinin çocukların ekran maruziyetiyle ilişkili olduğu ve bu ilişkinin daha çok anne figüründen kaynaklandığı saptanmıştır. Sağar (2019)'un yaptığı çalışmada ise cinsiyet faktörünün dijital medya kullanım sürelerini etkileyen bir faktör olmadığı sonucuna varılmıştır. Ersoy (2013) yaptığı çalışmada ebeveynin cinsiyet faktörünün çocuğun ekran süresiyle ilişkisinin olmadığı ifade edilmiştir.

5.2.2. Ebeveynin Eğitim Durumuna Ait Farklılıkların İncelenmesi

Katılımcıların eğitim durumlarının sosyal medya kullanım düzeyi ve alt boyutlarından aldığı puanlarda anlamlı bir farklılık olduğu bulgulanmıştır ($p<,01$) (Tablo 12). Farklılaşmayı incelemek amacıyla yapılan scheffe testi incelendiğinde

farklılığın üniversite ve lisansüstü eğitim durumundaki ebeveynler ile ortaokul ve altı ve lise mezunu katılımcılar arasında olduğu ve üniversite ve lisansüstü durumundaki ebeveynlerin sosyal medya kullanım düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bulgular çerçevesinde araştırmamızda üniversite ve lisansüstü eğitim düzeyindeki ebeveynlerin ekran kullanım sürelerinin ortaokul ve lise eğitimine sahip ebeveynlerden daha yüksek olduğu söylenebilir. Alan yazın çalışmalarında bu bulguyu destekleyen çalışmalar olduğu gibi aksini ifade eden çalışmalar da mevcuttur. Göldağ (2018) ise anne ve babaların eğitim seviyeleri arttıkça iş hayatlarındaki yoğunluklarında artış gözlemlendiği bu durumun da çocukları yalnızlaştırarak ekran sürelerini arttırdığı sonucuna varılmıştır. Manap ve ark. (2021)'ın yaptığı çalışmada eğitim durumu yüksek olan anne ve babaların eğitim durumu düşük olan ebeveynlere göre ekran kullanımı konusunda olumsuz model olma durumlarının daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. İkiz (2015)anne ve babaların tahsil düzeyi arttıkça çocukların olumsuz dijital medya kullanımlarında da artış olduğunu ifade etmektedir. Kuru (2022) yaptığı çalışmada öğretmen ebeveynlerde dijital teknoloji kullanımının arttığı bulgusuna ulaşmıştır. Arslan (2019) 'ın yaptığı çalışmada ebeveynleri üniversite mezunu olan çocukların ekran süreleri ve ekran maruziyetlerinin ebeveynleri ortaokul ve lise mezunu olan çocuklarının ekran maruziyetine göre daha yüksek olduğu sonucuna varmıştır. Söğütlüler (2023) çocuklarda dijital medya kullanımının ebeveynin eğitim durumuyla ilişkili olduğunu ancak bu durumun çalışmamızdan farklı olarak eğitim düzeyi düşük olan ebeveynlerin çocuklarının dijital araçlara daha fazla bağımlılık gösterdiklerini ifade etmiştir. Kılıç ve ark. (2024) yaptığı çalışmada ebeveynlerin eğitim durumları çocuğun ekran süresiyle ilişkili bulunmuş eğitim durumu lise ve öncesi olan ebeveynlerin çocuklarında ekran süresi; anne ve babaları lisan ve lisansüstü eğitime sahip olan çocuklara göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Son iki çalışmaya göre ebeveynin eğitim seviyesinin yüksek olması çocuğun dijital medya kullanım sürelerini azaltmaktadır. Bu iki çalışmanın bulguları bizim çalışmamızla uyuşmamaktadır. Bu durumun nedeni: araştırmamızda lisans ve lisansüstü ebeveyn sayısının fazla olması ve bu gruptaki ebeveynlerin dijital cihazları iş hayatlarında daha çok kullanmaları olduğuyla açıklanabilir.

5.2.3. Ebeveynin Çalışma Durumuna Ait Farklılıkların İncelenmesi

Ebeveynlerin çalışma durumu gruplarının sosyal medya kullanım düzeyi ve alt boyutlarından aldığı puanlar arasında anlamlı bir farklılaşma olduğu belirlenmiştir

($p<,05$)(Tablo 13). Alınan puanlar incelendiğinde çalışan katılımcıların sosyal medya kullanım düzeyi ve sosyal rutinlerle bütünleşme boyutlarının çalışmayan katılımcılardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu bulgular çerçevesinde araştırmamızda, çalışan ebeveynlerin çalışmayan ebeveynlere göre ekran maruziyetlerinin daha fazla olduğu ve bu durumun çocuğun ekran alışkanlıklarını etkilediği söylenebilir. Ünal (2022) yaptığı çalışmada anne ve babanın çalışıyor olması çocuklarıyla yeterince ilgilenememelerine ve bu nedenle çocukların dijital medya araçlarına olan ilgilerini dolaylı olarak etkilemelerine neden olmaktadır. Bazı çalışmalar ebeveynin çalışıyor olmasının çocuğun ekran kullanımı üzerinde herhangi bir etki oluşturmadığı bulgularını içermektedir. Kılınç (2025) yaptığı çalışmada annenin çalışma durumunun çocuğun dijital medya kullanımı üzerinde ve kullanım sürelerinde etkisinin olmadığı bulgusuna rastlamıştır. Certain ve ark. (2002) araştırmasında, bakım verenin çalışma durumunun çocuğun ekran maruziyeti ve süresiyle ilişkisinin olmadığı sonucuna ulaşmışlardır.

5.2.4.Ebeveynin Aylık Gelir Durumuna Ait Farklılıkların İncelenmesi

Katılımcıların aylık gelir gruplarının sosyal rutinlerle bütünleşme boyutlarından aldığı puanlarda anlamlı bir farklılık olduğu bulgulanmıştır ($p<,01$) (Tablo 14). Farklılaşmanın incelenmesi için yapılan scheffe testi sonucu incelendiğinde farklılığın aylık geliri orta olan katılımcılar ile yüksek olan katılımcılar arasında olduğu ve aylık geliri orta olan katılımcıların sosyal rutinlerle bütünleşme boyutlarının daha düşük olduğu belirlenmiştir. Bu bulgular çerçevesinde araştırmamızda aylık geliri yüksek olanların aylık geliri düşük ve orta olanlara göre ekran sürelerinin daha fazla olduğu söylenebilir. Gür ve ark. (2020) aylık gelir durumu düşük olan ebeveynlerde teknolojik cihazlara erişim; yüksek gelir durumu olan ebeveynlere göre daha düşük olduğundan çocukların ekran maruziyeti ve süresinin de buna bağlı olarak düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Akan ve ark. (2024) yaptığı çalışmada gelir düzeyi düşük olan anne ve babaların dijital araçlara ulaşımının ve kullanımının düşük olduğu bu nedenle çocukların da ekran maruziyeti ve sürelerinin düştüğü sonucuna ulaşılmıştır.

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Veriler genel olarak değerlendirildiğinde, ebeveynlerin sosyal medya kullanım düzeylerinin çocukların ekran karşısında geçirdikleri süreler üzerindeki etkisinin anlamlı olduğu belirlenmiştir. Ebeveynlerin ekran sürelerindeki artışın çocukların ekran sürelerini arttırdığı sonucuna varılmıştır.

Araştırma bulgularına göre katılımcıların istendik ve istenmeyen anne- baba tutumlarının çocukların ekran karşısında geçirdikleri süreler üzerindeki etkilerinin anlamlı olduğu sonucuna varılmıştır.

Ebeveynlerin istendik tutum boyutunda bir birimlik artışın çocuğun ekran süresinde 1,866'lık bir azalışla sonuçlandığını yine ; istenmeyen tutum boyutunda bir birimlik artışın çocuğun ekran süresinde 3,115'lik bir artışa neden olacağı sonucuna varılmıştır. Bu verilerden de anlaşılabacağı üzere istenmeyen anne- baba tutumu çocukların ekran kullanım sürelerinde artışa sebep olurken istendik anne- baba tutumunda ise çocuğun ekran süresinde azalmanın gözlemlenmediği sonucuna varılmıştır.

Ebeveynlerin cinsiyet gruplarının sosyal medya kullanım düzeyi ve alt boyutlarından aldığı puanlar arasında anlamlı bir farklılaşma olduğu belirlenmiştir. Alınan puanlar incelendiğinde kadınların sosyal rutinlerle bütünleşme boyutlarının erkeklerden yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Bu sonuç annelerin sosyal medya kullanım rutinlerinin daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Ebeveynlerin eğitim durumu gruplarının sosyal medya kullanım düzeyi ve alt boyutlarından aldığı puanlar arasında anlamlı bir farklılaşma olduğu belirlenmiştir. Bu bulgular çerçevesinde araştırmamızda üniversite ve lisansüstü eğitim durumuna sahip ebeveynlerin ekran kullanım sürelerinin ortaokul ve lise eğitimine sahip ebeveynlerden daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

Ebeveynlerin çalışma durumuyla ilgili verilere bakıldığında çalışan ebeveynlerin sosyal medya kullanım düzeyi çalışmayan ebeveynlerden daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Bu bulgular çerçevesinde araştırmamızda, çalışan ebeveynlerin çalışmayan ebeveynlere göre ekran maruziyetlerinin daha fazla olduğu ve bu durumun çocuğun ekran alışkanlıklarını etkilediği söylenebilir.

Ebeveynlerin aylık gelir durumu incelendiğinde aylık geliri orta olan katılımcıların ekran kullanım düzeylerinin daha düşük olduğu belirlenmiştir. Bu bulgular çerçevesinde araştırmamızda aylık geliri yüksek olanların aylık geliri düşük ve orta olanlara göre ekran sürelerinin daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Bulgular incelendiğinde ekran karşısında en fazla süreyi 4 yaşındaki çocukların geçirdiği sonucuna varılırken en düşük süreyi ise 8 yaşındaki çocukların oluşturduğu sonucuna varılmış ancak bu iki unsur arasında anlamlı bir fark bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

Öneriler

Araştırma sonucunda elde edilen neticeler doğrultusunda, ebeveyn tutumlarının ve ebeveyn dijital medya kullanım düzeylerinin çocukların ekran kullanım süreleri üzerinde anlamlı bir etkisi olduğu görülmüştür. Anne ve babaların sosyal medya kullanım düzeyleri ve istenmeyen ebeveyn tutumları arttığında çocukların ekran süresinde de artış saptanmıştır. Buna bağlı olarak aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

Bu araştırma yalnızca İstanbul ilinde ikamet eden 4-8 yaş aralığında çocuğu bulunan ebeveynlerle gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın genişletilebilmesi için diğer illerdeki anne-babalar da çalışmaya dahil edilebilir.

Gelecekte yapılacak olan araştırmalarda ebeveyn ve çocuk ekran süreleri arasındaki ilişkiyi incelerken aracı faktörler (stres, çalışma yoğunluğu vb.) de dikkate alınabilir.

Araştırmanın sonuçlarına göre ebeveynlerin sosyal medya kullanım düzeylerinin çocukların ekran sürelerini anlamlı şekilde etkilediği sonucuna varıldığından ailelere dijital farkındalık kazandırabilmek, olumlu rol model olmak ve kendi ekran sürelerini yönetmelerine yardımcı olabilmek adına çeşitli eğitim ve seminerler verilebilir.

Araştırmanın sonuçlarına göre istendik ebeveyn tutumlarının çocukların ekran sürelerini olumlu yönde etkilediği, istenmedik ebeveyn tutumlarının ise olumsuz yönde etkilediği sonucuna varıldığından ebeveynlerle ‘sağlıklı sınır nedir, nasıl konulmalıdır?’, ‘disiplin ve tutarlılık’ konularında alanında uzman kişiler tarafından eğitimler verilerek anne-babalara yol gösterilebilir.

Araştırmada çalışan ebeveynlerin çalışmayan ebeveynlere kıyasla daha çok dijital medyada vakit geçirdikleri saptandığından iş yerlerinde teknoloji kullanımı ile ilgili programlar yapılarak iş ve sosyal yaşam dengesinin yönetilmesi desteklenebilir.

Çalışan ebeveynlerin çalışmayan ebeveynlere kıyasla dijital medya kullanımının daha fazla olması ve çocukların bu durumdan negatif yönde etkilenmeleri sebebiyle aile içi pozitif iletişim ve sosyal etkinlikler konusunda ebeveynler bilgilendirilebilir.

Okul öncesi çocukların ekran maruziyetini azaltmaya yönelik önleyici çalışmaların güçlendirilmesi amacıyla okullarda psikolog istihdamının artırılması ve psikoloji birimlerinin kurumsal olarak desteklenmesi önerilmektedir.

Okul öncesi ve ilkokulun ilk yıllarında uygulanan eğitim programlarının, Montessori yaklaşımına uygun biçimde yapılandırılarak çocukların somut materyallerle aktif öğrenme deneyimleri yaşamaları sağlanmalı, bu sayede ekran maruziyeti ve süresi azaltılabilir.

Yapay zekâ tabanlı sistemler sayesinde, çocukların yalnızca ekran başında geçirdikleri süre değil; maruz kaldıkları içeriğin türü, hızı ve etkileşim düzeyi analiz edilerek çocuğun yaşına uygun olmayan içeriklere maruziyet azaltılabilir.

Çocuklarda bilinçli ekran kullanımının artırılması için:

- Okullarda dijital okuryazarlık ve güvenli internet kullanımı ile ilgili eğitimlerin yaygınlaşması.
- Okullarda ekran süresi ile ilgili farkındalık çalışmaları yapılması.
- Aileler, öğretmenler ve yerel yönetimler tarafından çocukların spora, sanata ve sosyal etkinliklere yönlendirilmesi ve desteklenmesi önerilir.

KAYNAKÇA

- Akan, S., Keskin, S., ve Şener, K. (2024). Ebeveynlerin dijital ebeveynlik yeterlilikleri: sosyoekonomik farklılıklar ve teknoloji deneyimi bağlamında bir inceleme. *Educational Academic Research*(53), 40-54. <https://doi.org/10.33418/education.1421262>
- Akça, K., ve Bayrakçı ,E.(2024).Problemlili medya kullanımı ve dijital ebeveynlik (2024). *DergiPark*. (Kesitsel araştırma; 6–11 yaş arası örneklem). <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/3784101>
- Alabay, E. (2017). Okul öncesi dönem çocuğu olan ebeveynlerin ebeveynlik tutumlarının incelenmesi. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 1(2), 156-174 <https://journalofomepturkey.org/index.php/eccd/article/view/34>
- Aldemir, N. S.,ve Türkoğlu, B. (2025). Okul öncesi dönemde ekran maruziyetine yönelik annelerin görüşleri: Muş ili örneği. *Uluslararası Sosyal Bilimler ve Eğitim Dergisi*, 7(13), 481–505. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/usbed/issue/91777/1738077>
- Alpar, R .(2013). *Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Yöntemler*, Detay Yayıncılık Dördüncü baskı
- Alpoğuz, D. U. (2014). *Algılanan ana-baba tutumlarının ilköğretim öğrencilerinin okumaya yönelik tutumlarına ve Türkçe dersi akademik başarılarına etkisi*. [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi] Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırşehir.<https://doi.org/10.55008/te-ad.1557870>
- Altın, S. (2022). Dijital Medya. İ. Erdoğan Tarakçı, M. Baş ve R. Aslan (Eds.), *Dijitalleşme* (s.397-416). Efe Akademi. https://www.researchgate.net/publication/366780778_Dijital_Medya_Sena_ALTIN
- Aral, N. ve Doğan Keskin, A. (2018). Ebeveyn bakış açısıyla 0-6 yaş döneminde teknolojik alet kullanımının incelenmesi. *Addicta: The Turkish Journal on Addiction*, 5, 317–348. <http://dx.doi.org/10.15805/addicta.2018.5.2.0054>
- Aral, N. (2022). Dijital dünyada çocuk olmak. *TRT Akademi*, 7(16), 1134-1153. <https://doi.org/10.37679/trta.1181774>
- Arslan A, (2019). Ortaöğretim öğrencilerinin dijital bağımlılık düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi: Sivas ili örneği. *Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(2), 63-80. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/gebd/issue/47331/537903>
- Atamtürk, E., ve Gökler, R. (2021). Ebeveynlik rollerindeki değişim. *Sosyal Politika ve Sosyal Hizmet Çalışmaları Dergisi*, 2(2), 151-177. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2192029>
- Ateş, M., ve Durmuşoğlu S, N. (2019). KKTC’de yaşayan 5-6 yaş çocukların tablet ve cep telefonu kullanımına ilişkin ebeveyn görüşlerinin incelenmesi. *Gazi Eğitim*

BilimleriDergisi,5(1),62-90.

https://dergipark.org.tr/tr/pub/gebd/issue/44078/502705#article_cite

Ayas,T., ve Horzum,M.(2013).İlköğretim öğrencilerinin internet bağımlılığı ve aile internet tutumu. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi* 4 (39), 46-57
<https://www.ajindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423931697.pdf>

Aydın, M. S., Meriç, İ., Şahin, F. B., Ergün, E. Y. (2023). Ebeveyn tutumları ve benlik kurgusu ile çocukların yalana ilişkin değerlendirmeleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Gelişim ve Psikoloji Dergisi*, 3(6), 107-120.
<https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2403180>

Aytekin, Ç ve Doğan, R.Y.,(2021). Ekolojik sistem kuramı çerçevesinden ebeveyn yabancılaşmasına genel bir bakış. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 13(3), 551–572. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/pgy/issue/58190>

Bağcı Çetin, B. (2024). 4-6 yaş aralığındaki çocukların problemli teknoloji kullanımı ve annelerin ebeveynlik stres düzeylerinin çocukların dikkat düzeylerini yordayıcı rolü. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 22(2), 1147-1171.
<https://doi.org/10.37217/tebd.1417347>

Bakırcı, B., ve Çetingöz, D. (2025). Okul öncesi dönem çocuklarının dijital medya ekranını problemli kullanımları ve sosyal becerilerinin incelenmesi. *Yaşadıkça Eğitim*, 39(1), 162–177. <https://doi.org/10.33308/26674874.2025391835>

Başol, G., ve Kocadağ, Ü., T. (2018). Genel sosyal medya kullanım düzeyi ölçeği: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *International Learning Teaching And Educational Research Congress (ILTER-2018)*, s. 823-832. Amasya, Türkiye.
<https://toad.halileksi.net/wp-content/uploads/2025/04/genel-sosyal-medya-kullanim-duzeyi-olcegi-41872-toad.pdf>

Bayrakçı, M. (2013). Sosyal öğrenme kuramı ve eğitimde uygulanması. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*(14), 198-210.
<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/115558>

Bayraktar, F. (2001). İnternet kullanımının ergen gelişimindeki rolü. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi], Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=zXd2RosAL5JQDksMiOp2kw&no=MqM-YU3Ri-dHaTo9A6KbpA>

Bayraktar, F. ve Gün, Z. (2007). Incidence and correlates of internet usage among adolescents in North Cyprus. *Cyberpsychology & Behavior*,10, 191-197.
<https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/17474835/>

Bozkur, B. (2013). İlköğretim II. kademe öğrencilerinde internet bağımlılığının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=uHWMEQHRIbtOOPvVVKURLw&no=4F0MdOhxSxaci4Xjle9nJA>

- Bulut, S. (2021). Televizyon ve sosyal medyanın çocuklar üzerindeki etkileri ve yapılması gerekenler. *İbn Haldun Çalışmaları Dergisi*, 6(1), 1–12. <https://doi.org/10.36657/ihcd.2021.74>
- Büyüköztürk, Ş. (2009). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: İstatistik, araştırma deseni, spss uygulamaları ve yorum* (9. Baskı). Ankara: Pegem Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç, Ç.E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2024). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (36. Baskı). Pegem Akademi, Ankara. <https://depo.pegem.net/9789944919289.pdf>
- Certain LK, Kahn RS. Prevalence, correlates, and trajectory of television viewing among infants and toddlers. *Pediatrics*. 2002;109(4):634-42.
- Coşkunalp, S., ve Kuşcu, Ö. (2025). Dijital ebeveynlik öz yeterliği ile çocuklarda problemli medya kullanımı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 14(2), 614-635. <https://dergipark.org.tr/pub/mjss/issue/90022/1469158>
- Çakioğlu, Ş., ve Ekici, K. B. (2024). Okul öncesi dönem çocuklarının ekran maruziyetleri ile ebeveynlerinin dijital ebeveynlik öz yeterliklerinin incelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (62), 3542-3562. <https://doi.org/10.53444/deubefd.1522239>
- Çalapkulu, Ç. ve Alp ,F. (2020). Dijital ebeveynler ile çocukların sosyal medya kullanımı ve mahremiyet ilişkileri [Makale]. *DergiPark*. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1413428>
- Çelik, E., Özer, Z. Y. ve Özcan, S. (2021). Okul öncesi çocukların ekran kullanım sürelerinin ebeveyn ekran kullanım alışkanlıkları ve aile işlevleri ile ilişkisi. *Çukurova Medical Journal*, 46(1), 343-351. 10.17826/cumj.780582
- Dağtekin, M.(2025) Teknoloji bağımlılığı ve aile ilişkileri: ebeveynlerin teknoloji kullanımlarının çocuklarıyla iletişimleri üzerindeki etkileri. [Yüksek Lisans Tezi] Ulusal Tez Merkezi
- Demir, K. E.(2007). Ebeveyn Tutum Ölçeği (ETÖ) .Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=T78kigotAArn6Il6fyyOkw&no>
- Dönmez, B., ve Yıldız, D.C.(2017).Ekolojik sistemler çerçevesinde yöneticilerin karar verme davranışını etkileyen faktörlerin incelenmesi. *Turkish Studies Dergisi* 10.7827/TurkishStudies.12328
- Durmaz Y. (2020). Vakıf üniversitelerinde okuyan öğrencilerin kişilik özelliklerinin içgüdüsel satın alma davranışları üzerindeki etkisinin yapısal eşitlik modeli ile belirlenmesi, 70-71. Ulusal Tez Merkezi <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=MZjEO05hBOAcFTV8hWSNNw&no=VsGTj72KrDsuG943GavtDQ>
- Ebeoğlu, D. M. (2021). Ergenlik döneminde baba katılımının incelenmesi: ekolojik sistemler kuramı perspektifi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,

Doktora

Tezi,https://www.researchgate.net/publication/364341124_Ergenlik_Donemi_nde_Baba_Katilimini_Aciklamaya_Yonelik_Ekolojik_Sistemler_Kurami_Temelli_Butuncul_Bir_Model_Onerisi

Eranıl, A.K.(2021). *Eğitim yönetimi modelinin ekolojik sistemler kuramı bağlamında geliştirilmesi*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, (Doktora

Tezi),https://www.researchgate.net/publication/353713720_Egitim_Yonetimi_Modelinin_Ekolojik_Sistemler_Kurami_Baglaminda_Gelistirilmesi

Ersoy, E. (2013).Ortaokul çocuklarının algıladıkları anne baba tutumları ile benlik saygısı ve depresyon düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi (istanbul ili fatih ilçesi örneği) (yüksek lisans tezi). Yüksek Öğretim Kurumu Ulusal Tez Merkezinden edinilmiştir. (Tez no: 333739)
<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=jZf9iudkgzeYrtD5Eriweg&no=oDGKSGj-wb7u3YhsEtQNGA>

Erten, R., ve Kelebek, Ö. (2023). Korunma ihtiyacı olan çocuğun ekolojik sistem kuramı bağlamında incelenmesi: system crasher filmi örneği. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25(3), 1346-1373.
<https://doi.org/10.16953/deusosbil.1255118>

Eslek, D., ve Yılmaz Irmak, T. (2018). Ekolojik sistemler kuramı çerçevesinde göçmen çocuklar ve oyunları üzerine bir derleme. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20(3), 347-362.
<https://doi.org/10.16953/deusosbil.297792>

Field, A. (2005). *Discovering statistics using SPSS*. 2nd ed. London: Sage.

Ghasemi A., Zahediasl S. (2012). Normality tests for statistical analysis: A guide for non-statisticians. *International Journal of Endocrinology and Metabolism*. 10(2), 486-489.

Gökçen, A. (2023). Çocukların ekran kullanım özellikleri, dijital oyun bağımlılığı ve ilişkili etmenler[Yayınlanmış yüksek lisans/doktora tezi].
<https://gcris.pau.edu.tr/bitstream/11499/50953/1/10525806.pdf>

Göldağ, B. (2018). Lise öğrencilerinin dijital oyun bağımlılık düzeylerinin demografik özelliklerine göre incelenmesi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 1287-1315.

Gözüm S., ve Bağ B.(2010). Etkin sağlık eğitiminde sosyal bilişsel öğrenme kuramının kullanımı. *Journal of Anatolia Nursing and Health Sciences*. 2010;1(2).<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/29096>

Gülmez, Ç. (2008). *Sosyal kognitif teori açısından ahlâk ve din eğitime kuramsal bir bakış* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Atatürk Üniversitesi, Erzurum
<https://www.atauni.e.tr/yuklemeler/5fd4e7052f4af7a28485217caaddf204.pdf>

- Gür, B. S., ve Koç, M. (2020). Sosyoekonomik düzeyin çocukların dijital medya kullanımı üzerindeki etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(2), 356–372.
- İkiz, E., Asıcı, E., Kaya, Z., ve Sakarya, Ö. (2015). Problemlerli internet kullanımının ailesel değişkenler açısından incelenmesi. *Güncel Psikiyatri ve Psikonörofarmakoloji Dergisi*, 5(2), 7-15.
- İlişkileri ve ego fonksiyonları arasındaki ilişkinin incelenmesi . 840720. Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Kan, A. ve Akbaş, A. (2005). Lise öğrencilerinin kimya dersine yönelik tutum ölçeği geliştirme çalışması. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(2), 227-237.
- Kebir ,C. ve Özkaya , H. (2023).16-36 ay arası çocuklarda ekran maruziyetinin dil gelişimi üzerindeki etkisinin araştırılması. *Türk Aile Hekimleri Dergisi*. 2023;27(2):21-28.
- Keşşafoglu, D., Altundal, M. N., Koç, N., ... Yıldız, E. (2025). Küçük çocukların ekran süresini neler belirler? çocuk, anne baba ve ev ortamı ile ilgili yordayıcı unsurlar. *Studies in Psychology*, 45(2), 271-297. <https://doi.org/10.26650/SP2023-1331727>
- Kılıç, C., ve Metin, N. (2024). 12–36 aylık çocukların ekran sürelerinin ebeveyn davranışları açısından incelenmesi. *H.Ü. Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 11(3), 648–656. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/hsbfd/issue/87115/1101868>
- Kılıç, S. (2013). Örneklem yöntemleri. *Journal of Mood Disorders*, 3(1), 44-6. <https://doi.org/10.5455/jmood.20130325011730>
- Kılınç ,T., ve Yalaki ,Z.(2025) 0-5 yaş arası çocuklarda ekran maruziyeti buna etki eden bazı ailesel faktörler ve anne dass-42 ölçeği ile olan ilişkisi. *Ankara Eğitim ve Araştırma Hastanesi Tıp Dergisi*. 58(2):50-54
- Kır, İ., ve Sulak, Ş. (2014). Eğitim fakültesi öğrencilerinin internet bağımlılık düzeylerinin incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(51). <https://doi.org/10.17755/esosder.96255>
- Kline, R. B. (2011). Principles and practice of structural equation modeling. New York: The Guilford Press.
- Kopuz, T., Turgut, Y. E. ve Aktı Aslan, S. (2022). Dijital ebeveynlik tutumu ile çocukların güvenli internet kullanımları arasındaki ilişki üzerine bir inceleme. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (42), 123-153. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2408966>
- Koyuncuoğlu, D. (2024). 4–6 yaş çocukların ekran kullanım alışkanlıkları ile öz düzenleme becerileri arasındaki ilişki. *ODÜ Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2640433>

- Kurt, T. (2025). Ekolojik kuram bağlamında erken çocukluk döneminde ahlak eğitimi. *Kilis 7 Aralık Ün. İlahiyat Fak. Dergisi*, 12(1), 427-453. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/k7auifd/issue/93222/1650227>
- Kuru Sönmez, Ö., ve Yakut, E. (2022). Bireylerin internet-dijital cihaz kullanım becerilerini değerlendirmelerinde etkili olan faktörlerin belirlenmesi. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 12(3), 2551-2587. <https://doi.org/10.48146/odusobiad.1102997>
- Livingstone, S., Haddon, L., Görzig, A. ve Ólafsson, K. (2011). *Risks and safety on The internet: The perspective of European children. (E-Kitap)*. EU Kids Online. <https://resourcecentre.savethechildren.net/pdf/7130.pdf/> adresinden edinilmiştir.
- Manap, A. (2020). Anne babalarda dijital ebeveynlik farkındalığının incelenmesi (Tez No: 613073) [Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Manap, A. ve Durmuş, E. (2021). Dijital ebeveynlik farkındalığının çeşitli değişkenler, aile içi roller ve çocukta internet bağımlılığı açısından incelenmesi, *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 12, Sayı: 1, 2021, ss. 141-156, DOI: 10.19160/ijer.837749
- Merdin, E. (2023). Türkiye’de erken çocukluk döneminde dijital medya kullanımı: derleme ve alan çalışmaları. *SSS Journal*. <https://sssjournal.com/files/sssjournal/2dbcd5a2-67ef-4142-a144-9511eed30297.pdf>
- Mustafaoğlu, R., Zirek, E., Yasacı, Z. & Razak Özdinçler, A. (2018). Dijital teknoloji kullanımının çocukların gelişimi ve sağlığı üzerine olumsuz etkileri. *Addicta: The Turkish Journal on Addiction*, 5, 227-247. <http://dx.doi.org/10.15805/addicta.2018.5.2.0051>
- Naz, N.(2023).Algılanan ebeveyn tutumları, çocukluk çağı travmaları, tanrısal otorite
- Obalar, S., & Ada, S. (2010). Ekolojik bakış açısı ve sosyal kapital kuram çerçevesinde öğrencilerin ilk okuma yazma becerilerinin incelenmesi. *MÜ Atatürk Eğt. Fak. Eğitim Bilimleri Dergisi*, 32(32), 141-168. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/maruaebed/issue/357>
- Ogelman, G.,ve Özyürek, A. (2021). Anne-baba tutum ölçekleri (4-12 yaş): geliştirilmesi, geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Uluslararası Eğitim Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 7(1), 1-16. <https://doi.org/10.47714/uebt.847581>
- Okumuş, V., ve Parlar, H. (2018). Çocukların sosyal medya kullanım amaçları ve ebeveyn tutumları. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(33), 357-368.
- Özkan, A., ve Hira, İ. (2017). Dijital medya ve sosyalleşme: 6-12 yaş çocukların sosyalleşmesine dair ebeveyn görüşleri İstanbul örneği. *Kesit Akademi Dergisi*(9), 245-270.
- Postman, N. (1995). Çocukluğun Yok Oluşu. K. İnal (Çev.). Ankara: İmge.

- Sağar, M. E. (2019). Yetişkin bireylerde sosyal medya bağımlılığının irdelenmesi. *Sağlık Bilimlerinde Eğitim Dergisi*, 2(1), 29-42.
- Söğütlüler, T., ve Başer, E. (2023). Dijital çağda ebeveyn olmak: çocuk izleyiciler ve ekrandaki şiddet üzerine bir araştırma. *TRT Akademi*, 8(19), 814-845. <https://doi.org/10.37679/trta.1328304>
- Sönmezer, Z., ve Balcıoğlu, B. A. (2023). Dijital medya ve ekrana emanet edilen çocuklar. *Socrates Journal Of Interdisciplinary Social Researches*, 9(33), 54–70. <https://doi.org/10.5281/Zenodo.8339914>
- Şendil, T. G., Akyüz, D. ve Aktaş, B. E. (2023). Ebeveyn Tutum Ölçeği'nin (ETÖ) 7-11 yaş çocuklarının ebeveynleri için geçerlik sınama çalışması. *Psikoloji Çalışmaları - Studies in Psychology*, 43(3): 467–498. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/24178041114227>
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2014). *Using Multivariate Statistics* (6th ed.). Harlow: Pearson Education.
- Talu, E., ve Elmas, İ. (2020). Ergenlerde akran zorbalığını konu alan “klass” adlı filmin ekolojik sistemler kuramı açısından incelenmesi. *Gelişim ve Psikoloji Dergisi*, 1(2), 99-123. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1373344>
- Tathioğlu, S. S. (2021). Öğrenmeye sosyal-bilişsel bir bakış: Albert Bandura [Derleme makale]. *DergiPark*. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1622510>
- TÜİK ,(2024). Çocuklarda Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması verileri <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Cocuk-2024->
- Türkiye İstatistik Kurumu, (2021). Çocuklarda Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Cocuklarda-Bilisim-Teknolojileri-Kullanim-Arastirmasi-2021-41132>
- Türkoğlu, S. & Şahin, S. (2021) Ekolojik sistemler kuramı çerçevesinde okul müdürlerinin öğretimsel liderlik davranışları. *Türk Çalışmaları - Eğitim*, 16(5), 2469-2496. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.52134>
- Ünal, F. P. (2022). Erken çocukluk döneminde dijital bağımlılığın alanyazın değerlendirilmesi. *Uygulamada Eğitim ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 2(1), 62-77. https://dergipark.org.tr/tr/pub/ueybid/issue/70089/1098813#article_cite

EKLER

EK-A: Demografik Bilgi Formu

Katılım Bilgilendirme Formu

Bu çalışma İstanbul Gelişim Üniversitesi Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Programı kapsamında, Müleyke Topcu tarafından Dr. Öğr. Üyesi Nurhan Naz danışmanlığında yürütülmektedir. “4-8 Yaş Arası Çocukların Günlük Ekran Kullanım Süreleri ile Ebeveyn Tutumları ve Ebeveyn Dijital Medya Kullanım Alışkanlıkları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” konulu yüksek lisans tez çalışmamın verilerini toplamak amacıyla çocuğunuza ve ailenize ait birtakım bilgileri edinmek istiyorum. Sizlerin verdiği bilgiler sadece araştırmanın verileri olarak kullanılacak, kişisel bilgileriniz tamamen saklı tutulacaktır. Anketlerdeki soruların cevaplanması yaklaşık 15 dakikanızı alacaktır. Çalışmanın amacına ulaşması için sizden beklenen bütün soruları eksiksiz bir şekilde içtenlikle yanıtlamanızdır. Bu formu okuyup onaylamanız, araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz anlamına gelecektir. Desteginize ve gösterdiğiniz ilgiye şimdiden teşekkür ederim.

Müleyke TOPCU

Okudum, onaylıyorum. ☐

Demografik Bilgi Formu

1. Cinsiyetiniz:

a) Kadın b) Erkek

7. Çocuğunuzun yaşı:

a) 4 b) 5 c) 6 d) 7 e) 8

2. Yaşınız:

3. Eğitim durumunuz:

a) İlkokul b) Ortaokul
c) Lise d) Üniversite.
e) Lisansüstü

8. Sizin ebeveyn olarak ekran karşısında geçirdiğiniz süre:
(Tv., telefon, tablet, bilgisayar vb.)

.....

4. Çalışma durumunuz:

a) Çalışıyorum. b) Çalışmıyorum.

5. Ekonomik durumunuzu nasıl değerlendirirsiniz?

a) Düşük b) Orta c) İyi

9. Çocuğunuzun ekran karşısında geçirdiği süre:
(Tv., telefon, tablet, bilgisayar vb.)

.....

6. Çocuğunuzun cinsiyeti:

a) Kız b) Erkek

EK-B: Genel Sosyal Medya Kullanımı Ölçeği

Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, katılma derecenizi tamamen katılıyorum ise “5”, tamamen katılmıyorum ise “1” olacak şekilde işaretleme yapınız. <i>Lütfen içtenlikle cevaplayınız, Değerli katkılarınız için teşekkürler....</i>	Tamamen Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Biraz Katılıyorum (3)	Katılıyorum (4)	Tamamen Katılıyorum (5)
1) Sosyal medyaya bağlanamadığım zamanlarda arkadaşlarımla bağlantımın koptuğunu hissediyorum.	1	2	3	4	5
2) Keşke herkes iletişim kurmak için sosyal medyayı kullansa.	1	2	3	4	5
3) Sosyal medyayı hiç kullanamadığım durumlarda hayal kırıklığı yaşıyorum.	1	2	3	4	5
4) Sosyal medyaya bağlanamadığım zamanlarda gergin olurum.	1	2	3	4	5
5) Diğer insanlarla iletişimimi çoğunlukla sosyal medya aracılığıyla kurmayı tercih ederim.	1	2	3	4	5
6) Sosyal medya sosyal ilişkilerimde önemli bir rol oynar.	1	2	3	4	5
7) Sosyal medya hesabımı kontrol etmekten hoşlanırım.	1	2	3	4	5
8) Sosyal medya kullanmayı sevmiyorum.	1	2	3	4	5
9) Sosyal medya kullanmak günlük yaşamımın rutin bir parçasıdır.	1	2	3	4	5
10) Başkalarının sosyal medya paylaşımlarına cevap veririm.	1	2	3	4	5

EK-C: Anne-Baba Tutum Ölçekleri

İstendik Anne- Baba Tutumları Ölçeği		Sık sık	Bazen	Nadiren	Hichir zaman
1	Çocuğumu duygu, düşünce ve problemleri hakkında konuşması için cesaretlendiririm.				
2	Çocuğumu, kendi kendine yapabileceği şeyleri denemesi için cesaretlendiririm.				
3	Çocuğum olumlu bir davranış sergilediğinde beğenimi belirtirim.				
4	Çocuğuma olan sevgimi güzel sözlerle, ona sarılarak ve onu öperek gösteririm.				
5	Çocuğumu, sözünü kesmeden dinlerim.				
6	Çocuğuma yapabileceği sorumluluklar veririm.				
7	Aile içinde kurallar belirlerken çocuğumun kararlara katılmasını sağlarım.				
8	Çocuğuma kuralların nedenleri ile ilgili açıklamalar yaparım.				
9	Çocuğum yanlış davranışlar sergilediğinde, ona doğru davranış seçenekleri sunarım.				
10	Çocuğuma yaptığı işi tamamlayabilmesi için yeterli zaman tanırım.				
11	Yaptığım hataları kabul ederek çocuğuma örnek olurum.				
12	Çocuğumla nitelikli zaman geçirmeye özen gösteririm.				
13	Çocuğumun ilgi, istek ve ihtiyaçlarına duyarlıyım.				
14	Çocuğumla ilgili kararlarda, onun düşüncelerini dikkate alırım.				

İstendik Anne- Baba Tutumları Ölçeği			Sık sık	Bazen	Nadiren	Hicbir zaman
1	Çocuğumu duygu, düşünce ve problemleri hakkında konuşması için cesaretlendiririm.					
2	Çocuğumu, kendi kendine yapabileceği şeyleri denemesi için cesaretlendiririm.					
3	Çocuğum olumlu bir davranış sergilediğinde beğenimi belirtirim.					
4	Çocuğuma olan sevgimi güzel sözlerle, ona sarılarak ve onu öperek gösteririm.					
5	Çocuğumu, sözünü kesmeden dinlerim.					
6	Çocuğuma yapabileceği sorumluluklar veririm.					
7	Aile içinde kurallar belirlerken çocuğumun kararlara katılmasını sağlarım.					
8	Çocuğuma kuralların nedenleri ile ilgili açıklamalar yaparım.					
9	Çocuğum yanlış davranışlar sergilediğinde, ona doğru davranış seçenekleri sunarım.					
10	Çocuğuma yaptığı işi tamamlayabilmesi için yeterli zaman tanırım.					
11	Yaptığım hataları kabul ederek çocuğuma örnek olurum.					
12	Çocuğumla nitelikli zaman geçirmeye özen gösteririm.					
13	Çocuğumun ilgi, istek ve ihtiyaçlarına duyarlıyım.					
14	Çocuğumla ilgili kararlarda, onun düşüncelerini dikkate alırım.					

EK-Ç: Ölçek Kullanımı Onay Belgeleri

Ölçek Kullanım İzni

Harici

Gelen Kutusu x

↕ 🖨️ 🔗

M

MÜLEYKE TOPCU

21 Eki Sal 15:52 (5 gün önce)

☆

Merhaba Tuğba hocam, ben İstanbul Gelişim Üniversitesi Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Programı öğrencisi Müleyke Topcu. Hocam Dr. Öğr. Üyesi Nurhan Naz' ın d...

D

Dr. Tuğba KOCADAĞ ÜNVER

22 Eki Çar 16:31 (4 gün önce)

☆

↩

⋮

Alıcı: ben ▼

Merhaba Sayın Hocam,

Ölçeği kullanabilirsiniz.

ölçekle ilgili tüm bilgilere

<https://toad.halileksi.net/olcek/genel-sosyal-medya-kullanim-duzeyi-olcegi/>

adresinden ulaşabilirsiniz.

Çalışmanızda kolaylıklar ve başarılar diliyorum

Ölçek Kullanım İzni

Harici

Gelen Kutusu x

↕ 🖨️ 🔗

M

MÜLEYKE TOPCU

21 Eki 2025 15:52 (5 gün önce)

☆

Merhaba Hülya hocam, ben İstanbul Gelişim Üniversitesi Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Programı öğrencisi Müleyke Topcu. Hocam Dr. Öğr. Üyesi Nurhan Naz' ın danı

O

ogelman

22 Eki 2025 08:10 (4 gün önce)

☆

↩

⋮

Alıcı: ben ▼

Sayın Topcu, kaynak gösterim kurallarına uymak koşulu ile kullanabilirsiniz. Kolaylıklar diliyorum.

Prof. Dr. Hülya GÜLAY OGELMAN

Ölçek hak.

Harici

Gelen Kutusu x

✕ 🖨️ 🔗

A

Arzu ÖZYÜREK

🗨️ 21 Eki Sal 21:52 (5 gün önce)

★

↩

⋮

Alıcı: ben ▼

Anne Baba Tutum Ölçeklerini akademik tüm çalışmalarında kullanabilirsin. İlgili tüm bilgiler makalede mevcuttur. Kolay gelsin.

Prof.Dr.Arzu ÖZYÜREK

EK-D: Etik Kurul Onay Belgesi

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Etik Kurul Başkanlığı

ETİK KURUL KARAR ÖRNEĞİ

Toplantı No	Toplantı Tarihi	Toplantı Saati	Toplantı Yeri
2025 – 20	20.11.2025	14.00	Rektör Yardımcısı Odası

KARAR NO: 2025-20-13: Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Klinik Psikoloji Tezli Yüksek Lisans Programı 241424049 numaralı öğrenci Müleyke TOPCU' nun, Dr. Öğr. Üyesi Nurhan NAZ' ın danışmanlığında yürütülen "4-8 Yaş Arası Çocukların Günlük Ekran Kullanım Süreleri ile Ebeveyn Tutumları ve Ebeveynin Dijital Medya Kullanım Alışkanlıkları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" konulu makale çalışması görüşüldü yapacağı anket sorularının, etik kurallara uygun olup olmadığını tespit etmek üzere, İGÜ Etik Kurulumuzun 24.10.2025 tarih ve 2025-19 sayılı toplantısında, İGÜ Etik Kurul Yönergesinin 12(1) maddesine göre değerlendirme yapmak üzere görevlendirilen öğretim elemanlarının raporları incelenmiş olup, ilgili çalışmada yer alan bilimsel araştırmanın etik kurallara uygun olduğuna oy birliği ile karar verildi.

ASLI GİBİDİR

Etik Kurul Başkanlığı 20.11.2025 TARİH 2025 – 20 ETİK KURUL TOPLANTI TUTANAĞI KARAR ÖRNEĞİ

Cihangir Mah. Şehit Jandarma Komando Er Hakan Öner Sokak No:1 34310 Avcılar / İSTANBUL
Tel: (+90212) 422 70 00 Faks: (+90212) 422 74 01
www.gelisim.edu.tr [https://\[birim\].gelisim.edu.tr](https://[birim].gelisim.edu.tr) [\[birim\]@gelisim.edu.tr](mailto:[birim]@gelisim.edu.tr)

KYS.YD.004 / 4.08.2022 / 0 / 4.08.2022

1/1

